

Kolokacijų sandara vertimų ir originaliojoje lietuvių kalboje

Sabina Baltrūnaitė

Lituanistikos katedra
Humanitarinių mokslų fakultetas
Vytauto Didžiojo universitetas
V. Putvinskio g. 23
LT-44243 Kaunas, Lietuva
El. paštas: sabina.baltrunaite@vdu.lt
<https://ror.org/04y7eh037>

Jolanta Kovalevskaitė

Lituanistikos katedra
Humanitarinių mokslų fakultetas
Vytauto Didžiojo universitetas
V. Putvinskio g. 23-216
LT-44243 Kaunas, Lietuva
El. paštas: jolanta.kovalevskaite@vdu.lt
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0001-7449-5518>
<https://ror.org/04y7eh037>

Structural features of collocations in translated and non-translated Lithuanian

Abstract. In translated language research, Lithuanian is still an underrepresented language, although there are several parallel and comparable corpora which could be used as data sources in corpus-based translation studies. This paper aims to compare the structural features of abstract noun collocations in translated and non-translated (original) Lithuanian across fiction and popular science genres. For this small-scale pilot study, eleven abstract nouns were selected, and their collocations were extracted semi-automatically from a 4-million-word monolingual comparable corpus *ORVELIT*. *ORVELIT* consists of four sub-corpora: original and translated fiction, as well as original and translated popular science texts. Collocations were classified by their parts

Submitted: 28/02/2026. **Accepted:** 10/08/2026

Copyright © 2026 Sabina Baltrūnaitė, Jolanta Kovalevskaitė. Published by Vilnius University Press

This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License, which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original author and source are credited.

of speech, and the analysis focused on both quantitative differences and the lexical diversity of the collocates. When considering the structural properties of collocations in our analysis, collocations that consist of two nouns emerged as being more diverse in original popular science texts. The results also show that there are more unique collocations with adjectives in original fiction, i.e. the lexical diversity of collocates is wider than in translation. In addition, some syntactic differences between translated and original popular science collocations were observed: nouns in translations are more often modified with an infinitive, while in original texts, the attribute function is more often expressed with a noun in the genitive case. Conclusions and recommendations suggest that more data needs to be included to examine the observed tendencies. Adding the data from the general corpus of Lithuanian for testing how typical and frequent observed collocations are could be a necessary methodological step to provide more solid research outcomes.

Keywords: Lithuanian, collocations, translated language, non-translated language, monolingual comparable corpus *ORVELIT*

1 Įvadas

Vertimų kalbos (angl. *translated language*, *translationese*) tyrimų jau esama nemažai, ypač tiriant plačiau vartojamas kalbas – anglų, kinų, italų, ispanų, vokiečių. Tekstynais grįstų vertimo tyrimų (angl. *corpus based translation studies*) gairėse teigta (Toury 1980), kad vertimų kalbos skirtumai atsiskleidžia lyginant tam tikros kalbos originalius (t. y. ta kalba rašytus) tekstus ir tos pačios kalbos vertimus iš skirtingų kalbų. Vertimų kalba, palyginti su originaliais tos pačios kalbos tekstais, pasižymi tam tikromis ypatybėmis, taigi laikytina savarankiška kalbos atmaina, o vertimo kalbos universalijos, kaip jas įvardijo Baker (1993, 243), – tai kalbos ypatybės, dažniau pasitaikančios verstuose, o ne originaliuose tekstuose, ir šios ypatybės nepriklauso nuo kalbos, iš kurios verčiama (išsamesnė apžvalga apie vertimo universalijas lietuvių kalba pateikiama Vaičenonienė et al. 2017, 44–45). Pastebėta, kad vertimų kalba paprastesnė nei originalioji, vertimuose dažnai vartojami nebūtini žodžiai ar gramatinės struktūros, taip pat linkstama pernelyg laikytis kalbos, į kurią verčiama, normų (plačiau Baker 1993; 1996). Kai kurie tyrėjai (plg. Chesterman 2004) skiria du universalijų tipus (angl. *T-universals*, kur *T* – *target language* ir *S-universals*, kur *S* – *source language*): Baker (1993) rodo vertimams būdingas ypatybes, kurias lemia ta kalba, į kurią verčiama (angl. *target*), bet vertimų kalbos ypatybes lemia ir ta kalba, iš kurios verčiama, t. y. *source language* (prie pastarųjų ypatybių priskiriama, pavyzdžiui, interferencija).¹

¹ Interferencijos ir universalijų santykis ne visada aiškus ir vienodai suvokiamas. Tai išsamiai analizuoja Mauranen (2004).

Kai reikia analizuoti originalo kalbos įtaką vertimui, paprastai naudojami lygiagretieji tekstynai (angl. *parallel corpora*) (pvz., COMPARA, žr. Frankenberg-Garcia, Santos 2003). Vertimo tyrimuose lygiagretieji tekstynai dažnai yra derinami su vienakalbiais (bendraisiais) tekstynais, pvz., toks tyrimo principas pritaikytas dviejų kalbų *CroCo* tekстыne, kurį sudaro dvikrypčiai anglų-vokiečių kalbų lygiagretieji tekstynai ir lyginamoji dalis su originaliais vokiečių ir anglų kalbos tekstais (Neumann, Hansen-Schirra 2005), taip pat plg. Bernardini (2007), kur tyrinėti du dvikrypčiai lygiagretieji tekstynai (anglų-italų ir italų-anglų) bei naudotas vienakalbis bendrasis anglų kalbos tekstynas ir tokio paties tipo italų kalbos tekstynas). Pačios vertimų kalbos tyrimams geriausiai tinka vienakalbiai lyginamieji tekstynai (angl. *monolingual comparable corpora*), kuriuose gali būti a) sukaupiti tam tikros kalbos (atitinkamo žanro ar stiliaus) vertimai iš skirtingų kalbų: pvz., *Translational English Corpus*² sudaro vertimai į anglų kalbą iš kelių skirtingų kalbų; b) sukaupiti tam tikros kalbos (atitinkamo žanro ar stiliaus) vertimai ir originalūs tos kalbos tekstai (toks yra tekstynas *ORVELIT* – šio tyrimo šaltinis)³.

Prieš dešimtmetį didelės apimties lyginamųjų darbų dar nebuvo daug (plg. Xiao 2010), vertimo studijose dominavo vienos ypatybės, žanro ar universalijos tyrimai – būdavo pasirenkama viena ar kelios kalbos ypatybės, kurių pasiskirstymo, dažnumo ir vartojimo palyginimas atskleidavo tos pačios kalbos originalių tekstų ir vertimų panašumus bei skirtumus (apžvalgą apie įvairių kalbų tekstynus ir universalijų tyrimus žr. Vaičėnienė et al. 2017, 45–46). Nors ir susilaukusi daug tyrėjų dėmesio, vertimų universalijų teorija vertinta kontraversiškai (plg. jau Mauranen 2004). Daugiausia tirtos didžiųjų kalbų vertimų ypatybės, todėl iki šiol yra abejonių dėl universalijų universalumo (Jia et al. 2022). Siekiant patikimesnių įrodymų, siūloma konkrečių kalbų porų lygiagrečiuosiuose tekstynuose analizuotas vertimų kalbos ypatybes įvertinti tiriant kuo daugiau kitų kalbų porų apimančius palyginamuosius lygiagrečiuosius tekstynus (angl. *comparable parallel corpora*, žr. Hareide 2019).

Vertimo universalijų tyrimuose tam tikrus originaliosios ir vertimų kalbos skirtumus bandyta nustatyti ir automatiškai, taikant mašininio mokymo metodus iš natūraliosios kalbos analizės, tekstų klasifikavimo (angl. *text classification*). Vienas pirmųjų šios krypties tyrimų yra Baroni ir Bernardini (2006) tyrimas, iš kurio išvadų matyti, kad tam tikros kalbos vertimus ir originalius tekstus automatiškai galima atskirti gana patikimai ir tiksliai. Koppel ir Ordan (2011) (cituoja iš Volansky et al. 2015, 101), analizuodami tarnybinės kalbos dalis, siekė suklasifikuoti palyginamojo lygiagrečiojo tekstyno tekstus pagal origi-

² Prieiga internetu: <https://research.manchester.ac.uk/en/projects/translational-english-corpus-tec/>. Žiūrėta: 2026 m. rugpjūčio 10 d.

³ Daugiakalbiai lyginamieji tekstynai yra visai kitoks tekstynų tipas (angl. *multilingual comparable corpora*): tokio tipo tekstynus sudaro skirtingų kalbų originalūs tekstai (pvz., Skadiņa et al. 2010; Trawinski et al. 2020).

nalo kalbą (naudotas *EUROPARL* tekstynas, kurį sudaro originalios anglų kalbos tekstai ir vertimai į anglų kalbą iš suomių, vokiečių, prancūzų, italų, ispanų kalbų). Pagal šio tyrimo rezultatus bene 97 proc. atvejų buvo tiksliai atskirtas vertimas nuo originalaus anglų kalba parašyto teksto, bet atskiriant originalų anglų kalba parašytą tekstą nuo vertimo iš konkretios kalbos tikslumas buvo nevienodas: tekstai, versti į anglų kalbą iš romanų kalbų (italų, ispanų, prancūzų) buvo atpažinti 84,5–91,5 proc. tikslumu, o tekstai, versti į anglų kalbą iš suomių, tiksliai atpažinti tik 56 proc. Volansky et al. (2015, 102) teigia, kad tokį atotrūkį lėmė nevienodas kalbų skaičius skirtingose kalbų grupėse.

Savo tyrime Volansky et al. (2015) naudojo tą patį *EUROPARL* tekstyną, tačiau įtraukė daugiau kalbų grupių, o grupės reprezentavo daugiau kalbų. Skirtingiems vertimo reiškiniams (paprastinimo, eksplacitiškumo, norminimo) buvo parinkti tuos reiškinius rodantys požymiai: pvz., paprastinimui – leksinis tankis (angl. *type-token ratio*), vidutinis žodžio ilgis, prasminių ir tarnybinių žodžių santykis ir kt. požymiai; norminimui – savarankiškų kalbos dalių tų pačių formų pasikartojimo dažnis, dažnų kolokacijų vartojimas ir kt. Paaiškėjo, kad pagal kai kuriuos požymius vertimą galime nustatyti tiksliau, o kai kurie požymiai nėra tokie patikimi vertimo žymenys arba ne tokie svarbūs, kaip manyta anksčiau: pavyzdžiui, kad ir sakinio ilgis – užfiksuota kad, priešingai vyrausiai nuomonei, vertimuose sakiniai ilgesni (išskyrus vertimus iš švedų, suomių, danų kalbų). Norminimą nurodančių požymių rodikliai nebuvo aukšti: klasifikavimo tikslumo procentas – 50–55 (aukštesnis (66) jis buvo tik dažnų kolokacijų atveju), tačiau, priešingai nei aprašyta Toury (1980), šiame tyrime pastebėta, kad dažnos kolokacijos gali būti būdingesnės ne vertimams, o originaliosios kalbos tekstams.

Vertimų kalbos tyrimams tinkamų išteklių jau turime ir lietuvių kalbai: bendrieji viena-kalbiai ir lygiagretieji dvikalbiai tekstynai (Rimkutė et al. 2006), palyginamasis viena-kalbis lietuvių kalbos tekstynas *ORVELIT* (Vaičenonienė et al. 2017). Tačiau lietuvių vertimų kalbos tyrimų dar nedaug: Vaičenonienės (2014) tyrimu patvirtintos kai kurios kitose kalbose aprašytos vertimų kalbos leksikos tendencijos, pvz., kad vertimų kalba yra leksiškai ne tokia turtinga: iš dažninio žodžių sąrašo matyti, kad dažni tarnybiniai žodžiai vertimuose vartojami proporcingai dažniau, o iš prasminių žodžių vertimuose daiktavardžių pastebėta mažiau palyginti su originaliais tekstais. Vaičenonienės ir Kovalevskaitės (2019) tyrime aprėptos ne tik leksinės, bet ir morfologinės vertimų kalbos ypatybės, aprašomos *ORVELIT* tekстыne nustatytos tendencijos: koks kalbos dalių pasiskirstymas vertimų kalboje palyginti su originaliaja kalba, kokiais morfologiniais požymiais išsiskiria vertimai. Tyrimo duomenys rodo, kad vertimuose įvardžiai vartojami žymiai dažniau nei originaliojoje lietuvių kalboje; pastebėtos asmeninių įvardžių vartojimo tendencijos pagrindžia prielaidas dėl anglų, kaip analitinės kalbos, įtakos lietuvių, kaip sintetinei, kalbai. Jau pasirodė ir atskirus morfologijos reiškinius, pavyzdžiui, dviskaitą, analizuojančių tyrimų (Vaičenonienė 2024).

Šiame straipsnyje⁴ aprašomas žvalgomas tyrimas, kuriame, nustačius atsirinktų daiktavardžių kolokacijas *ORVELIT* tekstyno grožinės literatūros ir mokslo populiarinimo patekstyniuose, siekta palyginti kolokacijų sandarą šių dviejų žanrų vertimų ir originaliojoje kalboje. Iki šiol iš leksikos ypatybių buvo analizuoti prasminiai ir tarnybiniai žodžiai, leksinė įvairovė, tačiau pirmą kartą bandoma tyrinėti ilgesnių leksinių vienetų – kolokacijų – skirtumus lietuvių originaliojoje ir vertimų kalboje.

Tyrimo aprašymą pradedame antrajame skyriuje aptardamos, koks yra lietuvių kalbos kolokacijų ištirtumas originaliojoje kalboje (kiek kolokacijos analizuotos, kokuose ištekliuose aprašytos), trumpai apžvelgiame, kas žinoma apie kolokacijų vartojimo skirtumus vertimo ir originaliojoje kalboje. Trečiajame skyriuje aprašome atsirinktų abstrakčiųjų daiktavardžių kolokacijų tyrimą *ORVELIT* tekстыne – pradėdamos nuo tiriamųjų daiktavardžių atrankos, kolokacijų sampratos ir kolokacijų nustatymo metodo (3 skyrius), ir baigdamos tyrimo rezultatais (4 skyrius). Išvadose pateikiame ne tik apibendrinimą, kuriuos galėjome padaryti po tyrimo, bet ir diskusinių klausimų, kurie lieka aktualūs toliau tęsiant šį ir kitus kolokacijų tyrimus.

2 Lietuvių kalbos kolokacijų tyrimai: originalioji ir vertimų kalba

Pirmajame šios dalies poskyryje (žr. 2.1) aprašomi iki šiol atlikti lietuvių kalbos kolokacijų tyrimai, parengti ištekliams pastoviesiems junginiams ir specialiai kolokacijoms. 2.2 poskyryje pristatome, kas žinoma apie kitų kalbų kolokacijų vartojimo skirtumus vertimo ir originaliojoje kalboje, ir paminime tuos negausius tyrimus, kurie iki šiol atlikti analizuojant lietuvių kalbos kolokacijas.

2.1 Originaliosios kalbos kolokacijų tyrimai

Originaliojoje lietuvių kalboje kolokacijos jau nemažai analizuotos: metaanalizė, skirta lietuvių kalbos kolokacijų tyrimams ir ištekliams apžvelgti, pateikta Kovalevskaitė et al. (2022b). Pirmas išsamus lietuvių kalbos kolokacijų (kartu su kitais pastoviais junginiais) tyrimas atliktas statistškai apskaičiavus žodžių traukos tekste įvertį (angl. *gravity counts*) 100 mln. žodžių apimties *Dabartinės lietuvių kalbos tekstų*ne, reprezentuojančiame 1991–2002 m. rašytinę lietuvių kalbą (tai senoji versija, neanotuota, kurios dydis 120 mln. tekstyno vienetų – angl. *tokens*). Tyrimą sudarė keli etapai: įvairaus ilgio žodžių sekų (angl. *collocational chains*) nustatymas, lingvistinis redagavimas, daiktavardinių frazių žodyno leksinės bazės sudarymas. Iš automatiškai nustatytų teksto atkarpų buvo atrinktos prasmingos ir gramatiškai taisyklingos frazės, kuriose yra bent vienas daiktavardis. Žodyną sudaro beveik 69 tūkst. daiktavardinių frazių – tai pirmasis tekstų

⁴ Straipsnis parengtas šio tyrimo pagrindu: Sabina Baltrūnaitė. *Abstrakčiųjų daiktavardžių kolokacijų sandara vertimų ir originaliojoje kalboje*. Bakalauro darbas. Vytauto Didžiojo universitetas, 2025 (darbo vadovė – dr. Jolanta Kovalevskaitė).

no duomenimis pagrįstas lietuvių kalbos pastoviųjų junginių žodynas, kuriame yra įvairaus tipo pastoviųjų junginių (kolokacijų, frazeologizmų) ir sakinių ar teksto fragmentų (šio žodyno sudarymas išsamiai aprašytas Marcinkevičienė 2010; Rimkutė et al. 2012).

Analizuodami *Lietuvių kalbos daiktavardinių frazių žodyne* randamus dvižodžius junginius (iš kurių daugiausia kolokacijų) Boizou et al. (2015) išskyrė, kad beveik 50 % visų junginių sudaryti iš dviejų daiktavardžių, kiek daugiau nei trečdalis – iš būdvardžio ir daiktavardžio, o junginiai su veiksmažodžiais užima trečią pagal dažnumą poziciją (apie 10 %). Tyrėjai palygino ir dvižodžių junginių sintaksinius ryšius – daugiau nei 95 % įvairios morfologinės sandaros junginių nusako tam tikrą požymį (pvz., *administracines nuobaudas, kitų rūšių, žuvų taukai* ir kt.), tačiau svarbu pabrėžti, kad tokią klasifikaciją lėmė ir tyrimui naudota medžiaga (junginiai su daiktavardžiais) (Boizou et al. 2015, 129).

Antrasis lietuvių kalbos kolokacijų analizės etapas vyko vykdamas projektus *PASTOVU*⁵ ir *ARKA*⁶. Taikant hibridinius metodus galimos dvižodės ir trižodės kolokacijos buvo nustatomos internetinės žiniasklaidos stilių reprezentuojančiame *DELFI.lt* tekстыne (morfologiškai anotuoto *DELFI.lt* tekstyno dydis – apie 70 mln. žodžių). Dvižodžiai pastovieji junginiai automatiškai nustatyti naudojant *Naïve Bayes* klasifikatorių (tai prižiūrimo, angl. *supervised*, tipo mašininis mokymas) ir papildomus leksinės traukos įverčius. Trižodžiai pastovieji junginiai atpažinti dviem skirtingais sekoms žymėti taikomais metodais: *Conditional Random Field* metodu ir rekurentinių neuroninių tinklų metodu (daugiau apie hibridinį metodą galimiems pastoviesiems junginiams nustatyti *PASTOVU* projekte rašoma Bielinskienė et al. 2019b, 15–24). Automatiškai sugeneruotame sąrašė buvo daugiau nei 27 tūkst. pastoviųjų dvižodžių ir trižodžių junginių. Po lingvistų atliktos kolokacijų atrankos buvo parengta *Lietuvių kalbos pastoviųjų žodžių junginių duomenų bazė*⁷ (*PASTOVU*) (Bielinskienė et al. 2022). *PASTOVU* bazėje yra beveik 19 tūkst. kolokacijų (ir nedidelė dalis frazeologizmų): čia sukaupta informacija apie kolokacijų sandarą, variantus, vartojimo pavyzdžius ir dažnumą tekстыne. Panaudojant dalį *PASTOVU* bazės kolokacijų buvo išleistas pirmasis specialusis *Lietuvių kalbos kolokacijų žodynas* (Bielinskienė et al. 2019b).

Vykdamas projektą *ARKA* dalis *PASTOVU* bazės kolokacijų tirtos arbitralumo aspektu: pastebėta, kad tarp automatizuotai nustatytų kolokacijų yra daug trivialių kolokacijų (pvz., *graži moteris, saulėta diena*), todėl nustatytos ir pažymėtos tos kolokacijos, kurios laikytinos arbitraliosiomis (AK). Tai tikrosios, dėl leksinio junglumo ribojimų atsiradu-

⁵ Prieiga internetu: <https://pastovu.vdu.lt/>. Žiūrėta: 2026 m. rugpjūčio 10 d.

⁶ Prieiga internetu: <https://arka.pastovu.vdu.lt/>. Žiūrėta: 2026 m. rugpjūčio 10 d.

⁷ Prieiga internetu: <https://resursai.pastovu.vdu.lt/paieska/paprastoji>. Žiūrėta: 2026 m. rugpjūčio 10 d.

sios kolokacijos (pvz., *skirti dėmesį, platus akiratis*), kurios apibūdinamos kaip nemotyvuotos, nes leksinių polinkių negalima nuspėti, jie priklauso nuo tam tikros kalbos (plg. ne *duoti*, o *teikti apdovanojimą; stipri*, bet ne *galinga sveikata*). Arbitraliosiomis kolokacijos pripažintos taikant du kriterijus: riboto leksinio junglumo kriterijų ir vieno iš kolokacijos žodžių perkeltinės reikšmės kriterijų. AK nustatant neautomatiškai, taikyti abu kriterijai, o automatizuotam AK nustatymui naudotas riboto leksinio junglumo kriterijus (AK nustatymo metodika išsamiai aprašyta Kovalevskaitė et al. 2021). *PASTOVU* bazėje šiuo metu yra 18790 kolokacijų, beveik pusė jų (8861) yra laikomos arbitraliosiomis (yra specialus žymėjimas, galima rūšiuoti). AK pateikiamos ne tik *PASTOVU* bazėje, bet ir 2022 m. publikuotame specialiajame *Lietuvių kalbos arbitraliųjų kolokacijų žodyne* (žr. Boizou et al. 2022).

PASTOVU bazėje sukaupiti duomenys yra svarbūs siekiant analizuoti iki šiol mažai tyrinėtus reiškinius, pvz., lietuvių kalbos kolokacijų gramatinį variantiškumą⁸. Pastebėta, kad *DELFI.lt* tekстыne kolokacijos vartojamos įvairiomis formomis, kurios negali būti laikomos reguliariomis kaitybinėmis (Bielinskienė et al. 2019a, 97) – ta pati kolokacija gali skirtis ir kitomis gramatinėmis kategorijomis: dalyvio rūšimi (*praėjęs sezonas* ir *praeitis sezonas*), įvardžiutine forma (*gyvenama vieta* ir *gyvenamoji vieta*), žodžių daryba (pvz., priešdėlių variantais *apgalvotas sprendimas* ir *neapgalvotas sprendimas*) ar net žodžių tvarka (*stiprus vėjas* ir *vėjas stiprus*). Remiantis gausia *PASTOVU* bazės medžiaga, Bielinskienės et al. (2019a) pasiūlyta gramatinio variantiškumo tipų klasifikacija, variantiškumą suskirstant į 1) darybinį (kai viename junginyje pavartotas priešdėlis ar priesaga, o kitame, laikytiname variantu, nėra priešdėlio ar priesagos, pvz.: *kilimo takas* – *pakilimo takas*; *ekonomikos krizė* – *ekonominė krizė*; *nutekėjo protai* – *protų nutekėjimas*; 2) morfologinį (kai varijuoją skaičiaus, giminės, dalyvių rūšies ir kt. gramatinės kategorijos, pvz.: *euro įvedimas* – *euro įsivedimas*; *komisijos narys* – *komisijos narė*; *vykdomasis direktorius* – *vykdantysis direktorius*) ir 3) sintaksinį (kai varijuoją linksniai, prielinksniai, pvz., *gauti naudą* – *gauti naudos*; *išskėstomis rankomis* – *su išskėstomis rankomis*; ar įsiterpia žodžių, pvz., *aistringas [beisbolo] gerbėjas*, keičiasi žodžių tvarka, pvz., *minia žmonių* – *žmonių minia*). Nors buvo atlikta tik kokybinė variantiškumo analizė, tirti duomenys parodė, kad daugiausia yra morfologinio variantiškumo tipų.

2.2 Kolokacijų tyrimai vertimuose

Dėl vertimo universalijų (pvz., paprastinimo, norminimo) gali būti paveikta ir tokių leksikos vienetų kaip kolokacijų vartoseną vertimuose. Kenny (2001) (cituoja iš

⁸ Ir iš *Daiktavardinių frazių žodyno* bazės, ir iš *PASTOVU* bazės duomenų yra atlikta ir daugiau frazeologijos srities tyrimų: kolokacijose tirtos kognityvinės metaforos (apžvalgą žr. Marcinkevičienė 2010), *PASTOVU* bazės duomenys, publikuoti *Lietuvių kalbos arbitraliųjų kolokacijų žodyne*, naudoti vertinant *Bendrinės lietuvių kalbos žodynui* atrinktus pavyzdžius (Kovalevskaitė 2026).

Vaičenonienė et al. 2017) atliktas vokiečių kalbos stilistiškai žymėtų kolokacijų vertimo (į anglų kalbą) tyrimas atskleidė gana aiškų vertėjų polinkį norminti neįprastus žodžių junginius. Bernardini (2007), atlikusi lygiagrečiųjų tekstų (anglų–italų, italų–anglų) analizę, nustatė, kad vertime matyti polinkis kolokacijas norminti bei paaiškinti tai, kas nenurodoma originale. Šiame tyrime taip pat buvo lyginamos konkrečios bigramos (daiktavardis + prielinksnis/jungtukas + daiktavardis) vertimuose į italų kalbą ir originalioje italų grožinėje literatūroje. Paaiškėjo, kad tokios struktūros kolokacijų vertimuose daugiau nei originalioje literatūroje, o įvertinus tų pačių kolokacijų traukos įvertį pagal bendrųjų vienakalbių tekstynų duomenis, nustatyta, kad vertimų kolokacijos, jeigu trauką tarp kolokacijas sudarančių žodžių vertiname statistiškai, pasižymi aukštesniu traukos įverčiu, taigi tikėtinės (stipresnės).

Dažną tyrimą motyvuoja klausimas, ar vertimuose vartojamos kolokacijos pasižymi mažesne įvairove. Pastor (2017) tyrime lyginamas iš anglų į ispanų kalbą verstų subtitrų tekstynas su kitais ispanų kalbos tekstynais, aprėpiančiais Europos ir Amerikos ispanų kalbos variantus. Nustatyta, kad originaliojoje kalboje randama įvairesnių veiksmažodinių kolokatų nei vertimuose, be to, vertimų kalbai būdinga mažesnė leksinė įvairovė. Lyginant frazės *de miedo* ‘iš baimės’ veiksmažodinius kolokatus pastebėta, kad, pavyzdžiui, kūno reakcijai į baimę nusakyti originaliojoje ispanų kalboje vartojama kur kas įvairesnių veiksmažodžių nei vertimų kalboje (originaliojoje kalboje – 25 variantai, o vertimų – tik 10) (Pastor 2017, 37). Be to, palyginus anglų kalbos kolokacijų atitikmenis ispanų vertimuose matyti, kad daugiau nei 50 įvairių kolokacijų išreiškia mintį „siaubingai išsigąsti“ (yra ir nemažai nenorminės vartosenos), o vertimuose variantiškumas neatsispindi, visos frazės verčiamos taip pat (*cagarse de miedo*). Taigi vertimų kalba paprastinama, jos leksinė įvairovė mažesnė. Tai patvirtino ir Feng’as, Crezee ir Grant (2018), kurie savo tyrime domėjosi paprastinimo universalija: verslo srities tekstų vertimuose iš kinų į anglų kalbą nustatyta mažesnė kolokacijų įvairovė (pavyzdžiui, žodis *call* vertimuose turi tik vieną kolokatą, o anglų kalbos tekstuose – net 11), pastebėta, kad vertimuose dažniau vartojamos dažnos kolokacijos.

Dayrell (2008), analizuodama kolokacijas brazilų portugalų kalboje, priėjo prie išvados, kad vertimuose atsispindi didesnis polinkis į leksinius dėsningumus (angl. *lexical patterns*) – pasirenkami dažnai vartojami, įprasti žodžių junginiai, o leksinis variantiškumas yra mažas. Pavyzdžiui, *trabalho* ‘darbas’ ir *fazer* ‘atlikti/daryti’ kaip kolokacija vertimuose pasirodė 10 kartų, o originaliosios kalbos tekstyno dalyje – 15, tačiau iš 10 vertimuose randamų kolokacijos atvejų 9 buvo tie patys keliažodžiai fragmentai (pvz., *ter (um) trabalho a fazer* ‘turėti darbo, kurį reikia atlikti’), o originaliosios kalbos tekste tokių frazių buvo tik 7. Taigi daroma prielaida, kad vertėjai linkę rinktis kalbai įprastas leksines struktūras (Dayrell 2008, 45).

Lietuvių kalbos vertimų tyimuose kolokacijos kol kas analizuotos siekiant geriau suprasti patį kolokacijų vertimo procesą: pavyzdžiui, Vaičenonienės tyrime (2023) analizuojami *MUST-LT* tekstyno duomenys ir tiriama, kaip kolokacijas verčia besimokantieji vertėjai. Stulpinaitės et al. (2016) tyrime apie kolokacijų vertimo strategijas naudota 250 kolokacijų, surinktų iš mokslo populiarinimo žurnalų (originalų anglų kalba ir jų vertimų į lietuvių kalbą). Šie duomenys rodo, kad dažniausiai anglų kalbos kolokacijos į lietuvių kalbą išverčiamos vienu žodžiu (pvz., *religious devotion* – religingumas, *main factors* – veiksniai). Pasak tyrėjų, vertimuose matomos ir vidinės sistemos transformacijos, kai pakinta morfologinė žodžio kategorija – vienaskaitinis daiktavardis virsta daugiskaitiniu ar atvirkščiai (pvz., *make the decisions* – priimti sprendimą; *divorce rate* – skyrybų skaičius) (Stulpinaitė et al. 2016, 37–38). Kolokacijų vertimas į lietuvių kalbą aprašytas tiriant ir kitas kalbų poras, pvz., leksinių analitinių konstrukcijų vertimą iš vokiečių į lietuvių kalbą analizavo Volungevičienė (2013).

Kolokacijų mokymas ruošiant vertėjus yra aktuali tema, aptariama ir naujose mokomosiose priemonėse (Kovalevskaitė et al. 2022a). Pasak Baker (2011, 53), verčiant kolokacijas gali pasitaikyti įvairių klaidų, nes tas pats žodis skirtingose kalbose gali būti vartojamas su skirtingais kontekstiniais partneriais. Galimos ir kitokios kolokacijų vertimo klaidos – vertėjas neatsižvelgia į tai, kad kolokacija yra stilistiškai žymėta, ir parenka įprastesnes kolokacijas, verčia kolokacijas pažodžiui, netinkamai atspindi teksto, iš kurio verčiama, kolokacijos reikšmę (Baker 2011, 58–67). Anksčiau minėtame Vaičenonienės (2023) tyrime analizuota, kaip besimokantieji verčia publicistinio žanro teksto atkarpą iš anglų kalbos. Tyrimui parinktų 6 kolokacijų pobūdis skiriasi: dalį galima versti pažodžiui (pvz., *to grab the board*), dalį geriau būtų versti nepažodžiui (pvz., *annoyingly infrequent*), o kitų pažodžiui versti apskritai nereikėtų (pvz., *gray ponytail*). Paaiškėjo, kad studentams geriausiai sekėsi versti pirmosios kategorijos kolokacijas, o kitų kategorijų kolokacijų vertimai dažniau buvo nesklandūs, neišlaikė teksto stiliaus ar neperteikė kultūrinių niuansų (Vaičenonienė 2023, 114–115).

Apibendrinant galima teigti, kad kol kas lietuvių vertimų kalbos tyimuose trūksta tokių, kuriuose būtų analizuojamas ne kolokacijų vertimo procesas, o pačios kolokacijos ir su jų vartojimu susiję ypatumai. Šiame straipsnyje aprašomu tyrimu siekiama gausinti būtent šios grupės tyrimus.

3 Tyrimo šaltinis, objektas ir duomenų atranka

Tyrimo šaltiniu pasirinktas vienakalbis lyginamasis lietuvių kalbos tekstynas *ORVELIT* (originalios ir vertimų lietuvių kalbos tekstynas), jį sudaro 4 patekstyniai po 1 milijoną žodžių – 2 grožinės literatūros originalių ir verstų tekstų patekstyniai ir 2 mokslo populiarinimo originalių ir verstų tekstų patekstyniai (apie tekstyną plačiau žr. Vaičenonienė et al. 2017). Tyrimas atliktas tekstynų lingvistikos metodu, derinant kokybinį ir kieky-

binį, aprašomąjį ir lyginamąjį metodus. *ORVELIT* tekstyno analizei naudota programa *AntConc* (Anthony 2024, 4.3.1. versija): naudotasi dažninio žodžių sąrašo sudarymo, konkordanso analizės įrankiais ir statistiniais įverčiais galimoms kolokacijoms nustatyti (žr. Anthony 2023).⁹

Kolokacijos sampratų yra ne viena, bet dažniausiai vadovaujamasi arba statistiniu, arba frazeologiniu požiūriu į kolokaciją. Pagal statistinį požiūrį, kolokaciją sudaro žodžiai, kurių tikimybė būti pavartotiems drauge didesnė už atsitiktinę (Bielinskienė et al. 2017, 87). Tokios kolokacijos nustatomos pagal vieną iš leksinės traukos įverčių (angl. *collocational measures*, jų apžvalgą žr., pavyzdžiui, Brezina 2018; Szudarski 2018). Taikant įverčius automatiškai galima nustatyti tipiškiausius (dažniausius) junglumo partnerius (kolokatus) iš anksto pasirinktam žodžiui (angl. *node word*) ar žodžiams. Tačiau kai kurie tokio požiūrio šalininkai, kaip teigia Marcinkevičienė (2010, 142) „ignoruoja gramatinį taisyklingumą“, t. y., dažniau pabrėžia kolokaciją sudarančių žodžių leksinį ryšį, o ne tai, ar junginys gramatiškai pilnas ir taisyklingas. Remiantis vadinamuoju frazeologiniu požiūriu tipiską kolokaciją sudaro du žodžiai – pagrindinis ir nuo jo priklausomasis: pagrindinis žodis ir jo reikšmė lemia, koks kitas žodis parenkamas į porą (plg. Hausmann 2004, cituojama iš Kovalevskaitė et al. 2022a, 30).

Šiame tyrime derinamas statistinis ir frazeologinis požiūris į kolokacijas, taigi čia kolokacija suvokiama kaip pastovusis, prasmingas ir gramatiškai taisyklingas žodžių junginys, sudarytas iš dviejų žodžių, kurie dažnai vartojami drauge konkrečiame kontekste. Pirmiausia tekстыne automatiškai nustatytos galimos kolokacijos naudojant traukos tarp žodžių statistinį įvertį, po to galimos kolokacijos peržiūrėtos rankiniu būdu ir taip sudarytas tiriamųjų kolokacijų sąrašas. Derinti statistinį ir frazeologinį požiūrį į kolokacijas tikslinga: statistiniai metodai „garantuoja, kad žodžių junginys yra įprastinis“, o frazeologinis požiūris „prideda gramatinį ir semantinį kriterijus“ (Marcinkevičienė 2010, 161).

Tiriamųjų daiktavardžių atranka. Tiriamaisiais žodžiais, kurie naudoti kolokacijoms nustatyti, čia pasirinkti abstraktieji daiktavardžiai. Paminėtina, kad abstraktusis daiktavardis – plati sąvoka, kadangi ne visi daiktavardžiai, vadinami abstrakčiais, yra vieno abstraktumo laipsnio (žr. Drūlienė 2014, 17). Remdamasi Lyons (1977), Drūlienė (2014, 17) skiria dvi abstrakčiųjų daiktavardžių pakopas – situacijos, priklausomos nuo laiko, ar teiginiai, nuo erdvės ir laiko niekaip nepriklausantys. Pastarieji būtų abstraktesni už pirmuosius, tačiau abiejų pakopų daiktavardžiai laikytini abstrakčiais. Beveik visi šiame darbe analizuoti tiriamieji žodžiai priklausytų vienai iš šių pakopų. Tik daiktavardžio *širdis* viena iš reikšmių yra konkretė, jusliškai suvokiama („organas“), tačiau dėl kitų, abstraktesnių šio žodžio reikšmių jis įtrauktas į tyrimą.

⁹ Naujesnis įrankis, kuris tinka ne tik kolokacijoms nustatyti ir analizuoti, bet ir vizualizacijai, yra *LancsBox* (Brezina 2018, <https://lancsbox.lancs.ac.uk/>).

Su abstrakčiaisiais daiktavardžiais kalboje vartojama daug kolokacijų: junginiai su abstraktais atspindi kalbai būdingus leksinius apribojimus, kai įprasti šių žodžių kontekstiniai partneriai parenkami nemotyvuotai – nėra priežasties, kodėl vieno kolokacijos dėmens nebūtų galima pakeisti jo sinonimu (pvz., *skirti dėmesį*, o ne *duoti dėmesį*) (Marcinkevičienė 2010, 91). Taigi dalis šiame tyrime analizuojamų kolokacijų yra arbitraliosios kolokacijos (žr. 2.1 poskyrį). Žinoma, tarp atrinktų junginių esama ir motyvuotų, kitaip – trivialiųjų – kolokacijų (pvz. *geras darbas*).

Tiriamųjų daiktavardžių atranka atlikta remiantis Dayrell (2008) tyrime taikytais kriterijais – žodžio dažnumu originaliojoje (toliau – OR) ir vertimų kalboje (toliau – VE) bei jo dažnumų skirtumu OR ir VE. Renkantis tiriamuosius daiktavardžius, naudotasi visų keturių patekstyinių (GRO_OR, GRO_VE, MP_OR, MP_VE) dažniniais žodžių sąrašais. Pasirinktas minimalus žodžio dažnumas – bent 100 pavartojimo atvejų visame patekstynyje (įskaičiuojant visas dažniniuose sąrašuose rastas abstrakčiųjų daiktavardžių kaitybines formas).

Daiktavardis	OR dažnumas	VE dažnumas	Dažnumų skirtumas
<i>dėmesys</i>	253	337	84
<i>jėga</i>	358	248	110
<i>protas</i>	382	223	159
<i>žvilgsnis</i>	688	468	220
<i>mintis</i>	917	664	253
<i>širdis</i>	620	339	281

1 lentelė. Grožinės literatūros patekstyinių tiriamieji daiktavardžiai ir jų dažnumai

Pasirinkti tiriamieji daiktavardžiai ir jų dažnumai pateikiami 1 ir 2 lentelėse: kaip matyti, daiktavardžių dažnumai varijuoja – mokslo populiarinimo dalies tiriamieji žodžiai kur kas dažnesni nei grožinės (plg. mažiausius dažnumus: grožiniuose tekstuose – 223 (*protas*), o mokslo populiarinimo – 742 (*galimybė*)). Dažnumai skiriasi ir to paties žanro atitinkamuose patekstyniuose – pavyzdžiui, daiktavardis *mintis* grožiniame OR patekstynyje pavartotas 917 kartų, o *dėmesys* – tik 253 kartus. Kad būtų galima tikslingiau palyginti OR ir VE kolokacijas, buvo atsižvelgta į tai, kiek skiriasi konkrečių žodžių dažnumai OR ir VE dalyse – tyrimui parinkti tokie daiktavardžiai, kurių dažnumų skirtumas tarp OR ir VE neviršija dviejų kartų. Pavyzdžiui, daiktavardis *mintis* grožinės literatūros OR patekstynyje išsiskiria dažnumu (pavartotas 917 kartų), tačiau jo dažnumas didelis ir VE patekstynyje (664 kartai), o palyginus abu šiuos dažnumus skirtumas yra 253.

Daiktavardis	OR dažnumas	VE dažnumas	Dažnumų skirtumas
<i>galimybė</i>	742	756	14
<i>klausimas</i>	794	886	92
<i>darbas</i>	1590	1842	252
<i>problema</i>	795	1095	300
<i>būdas</i>	951	1322	371

2 lentelė. Mokslo populiarinimo patekstyinių tiriamieji daiktavardžiai ir jų dažnumai

Kolokacijų nustatymas ir atranka. Kadangi *ORVELIT* patekstyiniai nėra dideli, nuspręsta, kad minimalus dvižodės kolokacijos dažnumas tam tikrame patekstinyje turi būti 2 kartai. Į tekstinio (ir patekstyinių) apimtį atsižvelgta ir renkantis įvertį. *Mutual Information* (MI) įvertis ypač dažnai naudojamas kolokacijų tyrimuose (plg. Bernardini 2007; Dayrell 2008; Feng et al. 2018 ir kt.). Teigiama, kad MI įvertis leidžia nustatyti leksines kolokacijas, sudarytas iš prasminių, nors ir retų žodžių (Karaliūtė 2010), todėl jis buvo taikytas šiame tyrime. Kairiaisiais (L) ar dešiniaisiais (R) tiriamųjų daiktavardžių kolokatais galėjo būti ne toliau nei 5 žodžių atstumu nuo tiriamojo daiktavardžio esantys žodžiai. Minimali traukos įverčio riba $MI \geq 3$ pasirinkta remiantis Hunston (2002) rekomendacijomis (cituojuama iš Szudarski 2018, 28–29). Pavyzdžiui, junginių su savybiniais įvardžiais (*jo problema*, *mano širdis*) traukos įvertis dažnai nesiekė nustatytos minimalios ribos, todėl tokios sandaros junginių apskritai atsisakyta.

3 lentelėje nurodomi svarbiausi parametrai (plg. *collocation parameters notation*, Brezina 2018, 75), pagal kuriuos buvo automatiškai nustatytos galimos kolokacijos:

Traukos įverčio pavadinimas	Minimali traukos įverčio riba (angl. <i>statistics cut-off value</i>)	Kolokatų atstumas nuo tiriamojo žodžio (angl. <i>span</i>)	Minimalus kolokacijos dažnumas
MI	3	L5–R5	2

3 lentelė. Automatinio galimų kolokacijų nustatymo parametrai

AntConc įrankiu *Collocate* sugeneruoti galimų kolokacijų sąrašai su tiriamaisiais daiktavardžiais. Sąrašuose buvo ir (gramatiškai ar leksiškai) nepilnų junginių, nelaikytinų kolokacijomis (pvz., *širdis tvakt*; *klausimo*, *kas*). Taigi dar buvo atlikta konkordanso eilučių peržiūra ir tinkamų kolokacijų atranka, patikrintas žodžius siejantis gramatinis ryšys, atsisakyta tokių kolokacijų, kurios yra akivaizdžiai iš to paties šaltinio (pvz., su vardais ar pavardėmis).

Tarp automatiškai atpažintų kolokacijų pasitaikė nemažai tokių junginių, kaip *širdis nusirito į kulnus, kraustytis iš proto*. Nors trauka tarp šių žodžių didelė, tai yra sustabarėję junginiai, turintys vientisą nedalomą reikšmę, todėl laikytini ne kolokacijomis, o frazeologizmais. Atskirti kolokacijas nuo frazeologizmų nėra lengva, nes vienas iš kolokacijų sudarančių dėmenų gali turėti perkeltinę reikšmę. Pavyzdžiui, *Bendrinės lietuvių kalbos žodyne*¹⁰ (toliau – BLKŽ) pastovusis junginys *šovė į galvą mintis* priskirtas prie frazeologizmų, o *PASTOVU* bazės tyrime (Bielinskienė et al. 2017, 86) aiškinama, kad *mintis* šiame junginyje išlaiko savo reikšmę, todėl laikytinas kolokacija. Semantiniu kriterijumi atskiriant kolokacijas nuo frazeologizmų remtasi ir šiame tyrime, taigi tokie junginiai kaip *šovė į galvą mintis* mūsų taip pat priskirti prie kolokacijų (plačiau apie kolokacijų ir frazeologizmų atpažinimo kriterijus žr. Bielinskienė et al. 2017).

Antraštinės kolokacijų formos. Užrašant antraštines kolokacijų formas pastebėta, kad vartosenoje esama tos pačios šaknies kolokatų su įvairiais priešdėliais ir priesagomis, skirtingomis kaitybinėmis formomis, pavyzdžiui: *skauda širdį* (5), *neskauda širdies* (3), *skaudėjo širdį* (3).¹¹ Dėl nedidelės tyrimo apimties nuspręsta šiuos junginius laikyti ta pačia kolokacija, antraštine pateikiant vieną formą, o skliaustuose nurodant visų formų dažnumą – *skaudėti širdį* (11). Kaitybines daiktavardinių kolokatų formas stengtasi suvienodinti, antraštine forma parenkant vienaskaitos vardininką (pvz., *aktualią problemą, aktualia problema* užrašoma *aktuali problema*), o daugiskaitinė ar vienaskaitinė forma parinkta atsižvelgiant į tai, kuri forma tekстыne dominuoja. Jeigu rasti pavartojimo atvejai tik kuria nors viena (arba gerokai dažnesne už kitas) kaitybine forma (pvz., įnagininko linksniu), būtent ji ir užrašyta kaip antraštinė. Iki šiol atliktuose lietuvių kalbos kolokacijų tyrimuose (žr. 2.1 poskyrį) nustatyta, kad kolokacijoms būdingas gana didelis gramatinis variantiškumas.

Analizuojant kolokacijų sandarą daugiausia dėmesio skirta kolokacijoms su veiksmažodžiais, daiktavardžiais ir būdvardžiais – junginių su būtent šiomis kalbos dalimis rasta daugiausia, o junginiai su prieveiksmais, įvardžiais, skaitvardžiais retesni. Tarp nustatytų kolokacijų rasta daug junginių su dalyviais, dalyviai klasifikuoti atsižvelgiant į jų atliekamą funkciją ir poziciją junginiuose. Pavyzdžiui, junginiuose *darbas (yra) apmokamas* ir *apmokamą darbą* dalyvio atliekama sintaksinė funkcija skiriasi – pirmu atveju *apmokamas* yra predikatas, o antruoju – atributas. Tiriamojo daiktavardžio ypatybę nusakantys ir atributo funkciją kolokacijose žymintys dalyviai sąlygiškai priskirti prie dkt. + bdv. sandaros junginių (pvz., *plakanti širdis*), nors nebūtinai visi tie dalyviai laikytini subūdvardėjusiais.¹²

¹⁰ Prieiga internetu: <https://ekalba.lt/bendrinės-lietuvių-kalbos-zodynas/>. Žiūrėta: 2026 m. rugpjūčio 10 d.

¹¹ Skliaustuose pateikiamas kolokacijos dažnumas.

¹² Dalyvių priskyrimas prie būdvardžių arba veiksmažodžių yra sudėtinga problema; analizuojami kriterijai, kurie padėtų objektyviau nustatyti, kurie dalyviai yra subūdvardėję ir vartojami tik kaip būdvardžiai, o kuriems būdinga ir būdvardiškoji, ir predikatiškoji vartoseną (plačiau žr. Jancaitė-Skarbalė 2026).

4 Kolokacijų sandaros tyrimas dviejų žanrų originaliojoje ir vertimų kalboje

Svarbu pasakyti, kad tyrimas pirmiausia buvo atliktas tik grožinės literatūros žanro originaliosios kalbos ir vertimų kalbos dalyse. Pastebėjus tam tikrų kolokacijų sandaros skirtumų tarp OR ir VE nuspręsta tyrimą pratęsti panaudojant *ORVELIT* teksto mokslo populiarinimo tekstus. Tiriant daugiau nei vieno žanro kolokacijas, tikėtina, galima geriau įvertinti vertimų ir originaliosios kalbos skirtumus, daryti patikimesnes išvadas, atskirti vertimų kalbos ypatybių varijavimą dėl žanro (plg. Vaičenonienė, Kovalevskaitė 2019, 209). Manyta, kad tiriant ne vieno, o dviejų žanrų kolokacijas bus galima nustatyti, ar vieno žanro tekstuose išryškėjusios ypatybės būdingos ir kito žanro tekstams.

4.1 Kolokacijų sandara grožinės literatūros patekstyniuose¹³

Nustačius visų keturių patekstynių dvižodes kolokacijas ir suklasifikavus jas pagal junginį sudarančias kalbos dalis, suskaičiuota, kiek skirtingų tokios sandaros junginių yra kiekviename patekstynyje. Pastebėta, kad daugiausia yra kolokacijų, kuriose pasirinkti daiktavardžiai vartojami su veiksmazodžiais, būdvardžiais ir daiktavardžiais. 4 lentelėje kiekvienoje eilutėje nurodyta, kiek skirtingų konkrečios sandaros kolokacijų rasta OR ir VE dalyse; šviesesne pilka spalva pažymėti tie atvejai, kur skirtingų kolokacijų daugiau OR, o tamsesne – VE dalyje.

	<i>jėga</i>		<i>širdis</i>		<i>protas</i>		<i>dėmesys</i>		<i>mintis</i>		<i>žvilgsnis</i>	
	OR	VE	OR	VE	OR	VE	OR	VE	OR	VE	OR	VE
vksm. + dkt.	8	8	10	14	5	2	2	6	28	21	23	16
bdv. + dkt.	4	3	10	3	7	4	3	-	17	10	30	13
dkt. + dkt.	2	4	3	3	2	-	-	2	-	-	4	-

4 lentelė. Skirtingų kolokacijų kiekis originaliuose ir verstuose grožiniuose tekstuose

Pirmiausia išryškėja tai, kad visų tiriamųjų žodžių atvejais OR daugiau skirtingų junginių su būdvardžiais. Tik *jėgos* atveju OR ir VE dalyse šios sandaros kolokacijų kiekis labai panašus (OR – 4, VE – 3), o visų kitų tiriamųjų žodžių atvejais OR skirtingų junginių daugiau nuo 1,75 iki 3,33 karto. Skirtumai tarp originaliosios ir vertimų kalbos labiausiai išryškėja žvelgiant į atskirus atvejus, todėl toliau 5, 6 ir 7 lentelėse pateikiami pavyzdžiai su kai kuriais pasirinktais daiktavardžiais.

¹³ Aprašant tyrimo rezultatus 4.1 ir 4.2 poskyriuose matyti dalis duomenų, visi duomenys pateikti straipsnio 1 ir 2 prieduose, kad skaitytojai(-jos) galėtų panaudoti šią medžiagą tyrimams ar kaip medžiagą vertimo mokymui(si) (pvz., Kovalevskaitė et al. (2022a) pasiūlytuose pratimuose, žr. pratimus 3 ir 4 poskyriuose el. knygos dalyje „Kolokacijų vertimas“).

Kolokacijos sandara	OR kolokacijos	VE kolokacijos
bdv. + dkt.	<i>gилios</i> ~ (4), <i>teisinga</i> ~ (4), <i>protinga</i> ~ (4), <i>įdomi</i> ~ (3), <i>beprotiška</i> ~ (3), <i>nebloga</i> ~ (3), <i>aiškesnė</i> ~ (2), <i>filosofinė</i> ~ (2), <i>niūrias</i> ~ (3), <i>liūdny</i> ~ (3), <i>maištingos</i> ~ (2), <i>keisčiausios</i> ~ (2), <i>šventvagiškų</i> ~ (2), <i>slogių</i> ~ (2), <i>klaidingų</i> ~ (2), <i>prieštaringų</i> ~ (2), <i>vykusi</i> ~ (2)	<i>gera</i> ~ (11), <i>puiki</i> ~ (8), <i>(ne)bloga</i> ~ (7), <i>nuostabi</i> ~ (4), <i>negatyvių</i> ~ (4), <i>pagrindinė</i> ~ (3), <i>įkryrių</i> ~ (2), <i>malonios</i> ~ (2), <i>pozityvių</i> ~ (2), <i>naujų</i> ~ (2)

5 lentelė. Daiktavardžio *mintis* kolokacijos su būdvardžiais OR ir VE grožinės literatūros patekstyniuose

Iš 5 lentelės matyti, kad bdv. + dkt. sandaros kolokacijų kur kas daugiau originaliuose tekstuose nei vertimuose (OR – 17, VE – 10), be to, įdomi ir vartojamų būdvardžių semantika. Vertimų dalyje daugiausia būdvardiškųjų kolokatų yra vertinamojo pobūdžio (*gera*, *puiki*, *(ne)bloga*, *nuostabi*, *pozityvios*, *negatyvios*), o ir jų dažnumai kartu sudėjus gerokai viršija kitų šios sandaros kolokacijų dažnumus. Vadinas, vertimuose *mintis* 80 % atvejų apibūdinama būdvardžiais nurodant tam tikrą vertinimą. Originalių tekstų dalyje būdvardžiais žymimos skirtingos ypatybės, matoma daugiau įvairovės jas apibūdinant: mintys siejamos su liūdesiu (*slogios*, *niūrios*, *liūdnos*), nepaprastumu (*beprotiškos*, *keisčiausios*), tam tikromis moralinėmis nuostatomis (*teisinga*, *šventvagiškos*, *maištingos*, *klaidingos*), o tiesioginį vertinimą žymi tik viena kolokacija (*nebloga mintis*).

Panaši tendencija matyti ir kitų daiktavardžių atvejais, tačiau bene ryškiausiai OR ir VE skiriasi *žvilgsnio* būdvardiškieji kolokatai (OR – 30, VE – 13). Atidžiau juos paanalizavus OR pastebėta daugiau semantinių grupių, o jose – leksinės įvairovės. Pavyzdžiui, skirtingai apibūdinama *žvilgsnio* pozicija (*įremtas*, *įsmeigtas*), jam priskiriamos tam tikros žmogiškos savybės – abejingumas (*abejingas*, *atbukęs*, *išsiblaškęs*), dėmesingumas (*smalsus*, *atsidavęs*, *atidus*, *susirūpinęs*) ir kitos, dėl nedidelio duomenų kiekio negrupuotos. VE kolokacijose dalį būdvardžių galima sieti semantiškai, tačiau aiškesnė kategorija išryškėja tik viena – kai būdvardžiais nusakomas pyktis (*piktas*, *rūstus*, *tūžmingas*). O daiktavardžio *dėmesys* junginiai su būdvardžiais rasti tik OR (*verta dėmesio*, *rimto dėmesio*, *ypatingą dėmesį*).

4 lentelėje matyti kiek didesnė tiriamųjų daiktavardžių kolokacijų su veiksmažodžiais įvairovė OR, tačiau skirtumas, palyginti su anksčiau aptartais būdvardiškaisiais junginiais, nėra toks ryškus (plg. *žvilgsnio*, *minties* kolokacijas). Pavyzdžiui, anksčiau minėta, kad daiktavardžio *žvilgsnis* junginiai su būdvardžiais kiekybiškai ypač skiriasi

tarp OR ir VE, tačiau skirtumas tarp junginių su veiksmažodžiais nėra toks ryškus (žr. 6 lentelę).¹⁴

Kolokacijos sandara	OR kolokacijos	VE kolokacijos
vksm. + dkt.	Subj.: ~ nusliuogė (2), ~ hipnotizavo (2), ~ apsiblausė (2), ~ išdavė (2), ~ užkliudė (2), ~ nukreiptas (2), <i>žvilgsniai susidūrė</i> (2), ~ <i>susitiko</i> (2)	Subj.: ~ nuslydo (5), ~ nuklydo (2), ~ <i>krypo</i> (2), <i>žvilgsniai susitiko</i> (2)
	Obj.: <i>žvilgsniu nužvelgti</i> (6), ~ (nu)lydėti (6), <i>patraukė žvilgsnį</i> (4), <i>mesti</i> ~ (3), <i>atremti</i> ~ (3), <i>išvydusi</i> ~ (3), <i>žvilgsniu paragino</i> (3), ~ <i>perliejo</i> (2), ~ <i>sudraskė</i> (2), ~ <i>žiūrinėjo</i> (2), <i>nukreipti žvilgsnį</i> (2), <i>pagavusi</i> ~ (2), <i>pasekė</i> ~ (2), <i>pajuto</i> ~ (2), <i>atlaikyti</i> ~ (2)	Obj.: <i>žvilgsniu (per-/nu-)vėrė</i> (7), <i>pasiųsti žvilgsnį</i> (7), <i>(su-/pa-)gauti</i> ~ (6), <i>žvilgsniu nužvelgti</i> (6), ~ <i>varstyti</i> (5), <i>nukreipti žvilgsnį</i> (5), <i>vengti</i> ~ (5), <i>mesti</i> ~ (3), <i>pajusti</i> ~ (2), <i>pastebėjusi</i> ~ (2), <i>žvilgsniu perliejo</i> (2), ~ <i>apmeta</i> (2)

6 lentelė. Daiktavardžio *žvilgsnis* kolokacijos su veiksmažodžiais OR ir VE grožinės literatūros patekstyniuose

Kolokacijos, kur *žvilgsnis* atlieka subjekto funkciją, abiejose tekstyno dalyse yra semantiškai labai artimos, tik susidūrimą OR išreiškia dvi kolokacijos, ne viena (*žvilgsniai susidūrė*, *susitiko*, VE – *susitiko*). Žvelgiant į objektines kolokacijas, VE yra netipinė kolokacija *pasiųsti žvilgsnį* – ji vertimuose rasta 7 kartus. Tačiau OR ši kolokacija neužfiksuota, o *Dabartinės lietuvių kalbos tekстыne*¹⁵ ji pavartota vos vieną kartą. Tikėtina, kad tai gali būti konkrečiam vertėjui būdinga raiška, o gal pažodinis vertimas iš anglų kalbos (plg. angl. *to shoot somebody a look/a glance*). Taigi vertinti kolokacijų tipiškumą galima panaudojant ne tik lygiagrečiojo ar palyginamojo tekstyno duomenis: ankstesniuose tyrimuose (plg. Bernardini 2007) parodyta, kaip kolokacijų dažnumo ir žodžių traukos įverčio duomenys iš didelio bendrojo vienakalbio tekstyno gali būti panaudojami kaip informacija, kokia yra tipiška vartoseną (pvz., vertinant, kiek tipiškos tam tikros vertimuose vartojamos kolokacijos).

Daiktavardžio *mintis* atveju atkreiptas dėmesys į veiksmažodinių kolokatų sintaksinius ryšius su *mintimi*. Ir OR, ir VE yra kolokacijų, kur *mintis* žymi ne tik subjektą arba objektą, bet ir aplinkybę (*nusišaipyti*, *dėkoti*, *paskęsti mintyse*). *Minties*, kaip subjekto, kolokacijų vienodai rasta ir OR, ir VE (po 12 kolokacijų), o kaip objekto ir kaip aplinkybių daugiau OR kolokacijose su veiksmažodžiais. Pastebėta gana įvairi leksinė raiška,

¹⁴ Analizėje atsižvelgta ir į sintaksinius žodžių junginio ryšius. Sintaksinę funkciją lentelėse nurodo sutrumpinimas eilutės pradžioje: subj. (subjektinė), atr. (atributinė), apl. (aplinkybinė), obj. (objektinė).

¹⁵ Prieiga internetu: <http://corpus.vdu.lt/lt/>. Žiūrėta: 2025 m. gegužės 29 d.

kai kalbama apie minties atsiradimą: 6 tokių veiksmą žymintys veiksmažodžiai sutampa ir OR, ir VE (*mintis dingtelėjo, kilo, šovė, toptelėjo, (nu-/per-)smelkė, šmėstelėjo/šmėkštelėjo*), tačiau OR šią semantinę grupę papildoma dar 2 veiksmažodžiai (*mintis ateina, mintis smilktelėjo*), o VE – tik 1 (*mintis piršosi*). Kai *mintis* junginyje atlieka objekto funkciją, pažymėtina, kad beveik visos VE kolokacijos randamos ir OR, išskyrus *surikiuoti mintis* ir *pasibaisėjau mintimi*. OR penkios kolokacijos yra unikaliai (*nutraukė, praskaidrino mintis, suprasti mintį, atsisakė minties, atspėjusi mintis*), taigi vėl pastebima kiek didesnė OR kolokacijų leksinė įvairovė.

Paminėtina, kad kolokacijų įvairovė gali priklausyti ir nuo to, kuria reikšme tiriamasis žodis dažniau vartojamas analizuojamame tekстыne. Tai ypač akivaizdu daiktavardžio *širdis* atveju – tai vienas iš dviejų daiktavardžių, su kuriuo įvairesni veiksmažodiniai junginiai randami VE, o ne OR tekstuose (žr. 7 lentelę).

Kolokacijos sandara	Reikšmė (pagal BLKŽ) ¹⁶	OR kolokacijos	VE kolokacijos
vksm. + dkt.	„organas“	Subj.: ~ <i>plaka</i> (6), ~ <i>daužėsi</i> (4)	Subj.: ~ <i>plakė</i> (14), ~ <i>daužėsi</i> (7), ~ <i>suspurdo</i> (4), ~ <i>sustojo</i> (2), ~ <i>dunksėjo</i> (2), ~ <i>stuksėjo</i> (2), ~ <i>trankėsi</i> (2)
	„poreikiai“	Subj.: ~ <i>geidžia</i> (12)	
	„jausmai“	Obj.: (<i>su</i>) <i>spaudė</i> ~ (16), <i>skaudėti</i> ~ (11), <i>užgulė</i> ~ (3), <i>sopa</i> ~ (2), (<i>su</i>) <i>gniaužti</i> ~ (4), <i>graužia</i> ~ (2), <i>užliejo</i> ~ (2)	Subj.: ~ <i>plyšta</i> (4), ~ <i>apmirė</i> (3), ~ <i>sušilo</i> (2), ~ <i>aprimo</i> (2) Obj.: <i>spaudė</i> ~ (4), <i>sudaužė</i> ~ (2), <i>suskaudo</i> ~ (2)

7 lentelė. Daiktavardžio *širdis* kolokacijos su veiksmažodžiais OR ir VE grožinės literatūros patekstyniuose

Kai kalbama apie širdį kaip organą, pastebėtina veiksmažodinių kolokacijų įvairovė – VE rastos 7 tokios kolokacijos, OR – 2. Kita vertus, kai *širdis* žymi jausmus, vidinį pasaulį, tokių kolokacijų kiekybė abiejose tekstyno dalyse labai panaši (OR – 8, VE – 7). Kai veiksmažodžiais apibūdinamas širdies plakimas, tvinksnėjimas, vertimuose jis išreiškiamas įvairiau: be kolokacijų, randamų ir OR (*plaka, daužėsi*), čia randamos dar 4 kitokios (*širdis suspurdo, dunksėjo, stuksėjo, trankėsi*). Kolokacijomis su veiksmažodžiais OR kiek įvairiau apibūdinamas širdies skausmas – iš esmės visos OR kolokacijos (išskyrus *užliejo širdį*) žymi šią reikšmę, o VE tokios semantikos kolokacijų truputį mažiau (VE – *plyšta, apmirė, spaudė, sudaužė, suskaudo*).

¹⁶ Ne visų tiriamųjų žodžių atvejais tekстыne matyti reikšmės skirtumų; ten, kur skirtumai matomi, naudotasi BLKŽ apibrėžtimis reikšmei apibendrinti.

Galima sakyti, kad iš analizuotų duomenų matyti tendencija, jog grožinių tekstų OR pasižymi įvairesnėmis kolokacijomis su būdvardžiais ir įvairesnėmis kolokacijomis su veiksmazodžiais. Visų 6 žodžių atveju skirtingų kolokacijų su būdvardžiais yra žymiai daugiau OR dalyje, o 3 žodžių atveju OR dalyje nustatyta ir daugiau kolokacijų su veiksmazodžiais. 2 žodžiai (*mintis*, *žvilgsnis*) parodė kitas svarbias tendencijas: šių žodžių kolokatai originaliojoje kalboje leksiškai įvairesni. Kolokacijos, sudarytos iš dviejų daiktavardžių, šio žanro tekstams nėra labai būdingos – 4 iš 6 žodžių atveju arba OR, arba VE tokios sandaros kolokacijos neužfiksuotos – visai kitokia tendencija matoma mokslo populiarinimo patekstyniuose.

4.2 Kolokacijų sandara mokslo populiarinimo patekstyniuose

Mokslo populiarinimo tekstuose išryškėjo skirtingų kolokacijų su daiktavardžiais (dkt. + dkt.) gausa OR – tokia tendencija matoma su visais šio žanro tiriamaisiais žodžiais (žr. 8 lentelę).

	<i>darbas</i>		<i>problema</i>		<i>galimybė</i>		<i>klausimas</i>		<i>būdas</i>	
	OR	VE	OR	VE	OR	VE	OR	VE	OR	VE
vksm. + dkt.	9	15	12	13	29	24	14	15	15	22
bdv. + dkt.	19	22	21	12	12	12	18	17	26	34
dkt. + dkt.	29	26	14	7	9	4	12	9	25	16

8 lentelė. Skirtingų kolokacijų kiekis originaliuose ir verstuose mokslo populiarinimo tekstuose

Kaip mini Kovalevskaitė ir Vaičenonienė (2019), didesnę daiktavardžių kiekį mokslo populiarinimo patekstyniuose galima sieti su šio žanro tekstuose dažniau vartojamais pavadinimais ir terminais (jų struktūra ir yra dkt. kilmininkas + dkt). Šio žanro kalbos daiktavardiškumą galima matyti ir palyginus grožinio ir mokslo populiarinimo žanrų tiriamųjų žodžių dažnumus (plg. 1 ir 2 lenteles), be to, mokslo populiarinimo tekstuose visi tiriamieji daiktavardžiai dažniau pavartoti VE, tačiau būtent OR matoma daugiau leksiškai skirtingų kolokacijų su daiktavardžiais (žr. 8 lentelę).

Kaip matyti vieno iš tiriamųjų daiktavardžių – *problemos* – atveju (žr. 9 lentelę), daiktavardinių kolokacijų kategorijoje ir OR, ir VE dalyje fiksuotos kolokacijos su nederinamuoju pažyminiu, apibūdinančiu *problemą* (pvz., *elgesio problemų*, *miego problemų*, *saugumo problema*). OR randama dar viena daiktavardžių kategorija – 3 kiekybę rodančios kolokacijos, kurių VE nėra (*daugybė*, *daugelis*, *dauguma problemų*). Pažymėtina, kad nederinamaisiais daiktavardžių pažyminiais mokslo populiarinimo tekstuose įvardijamos gana skirtingos realijos, o tai labai priklauso ir nuo konkretaus teksto turinio. Dėl šios priežasties mokslo populiarinimo patekstyniuose nustatytus junginius sunkiau apibendrinti semantinėmis grupėmis.

Kolokacijos sandara	OR kolokacijos	VE kolokacijos
dkt. + dkt.	<i>problemų sprendimas</i> (16), ~ <i>šeimoje</i> (3), ~ <i>mastą</i> (2)	<i>problemų sprendimas</i> (57), ~ <i>priežastis</i> (3)
dkt. + dkt.	<i>saugumo</i> ~ (7), <i>elgesio</i> ~ (5), <i>daugybę</i> ~ (4), <i>daugelio</i> ~ (3), <i>daugumą</i> ~ (2), <i>sveikatos</i> ~ (4), <i>bendravimo</i> ~ (4), <i>mokymosi</i> ~ (3), <i>lošimo</i> ~ (3), <i>vaikų</i> ~ (3), <i>priklausomybių</i> ~ (2)	<i>elgesio</i> ~ (28), <i>blogio</i> ~ (13), <i>miego</i> ~ (5), <i>universalijų</i> ~ (2), <i>adaptacijos</i> ~ (2)

9 lentelė. Daiktavardžio *problema* kolokacijos su daiktavardžiais OR ir VE mokslo populiarinimo patekstyniuose

Pastebėta ir tai, kad skirtingų kolokacijų su veiksmažodžiais šio žanro vertimų dalyje yra daugiau (4 iš 5 žodžių), tačiau skirtumai kartais labai nežymūs (pvz., *problemos* ir *klausimo* kolokacijos). Tačiau, priešingai nei anksčiau aptartuose grožinės literatūros tekstuose, šio žanro OR ir VE dalyse išryškėjo skirtingas kolokacijų pagal sintaksinę funkciją pasiskirstymas. Atkreiptas dėmesys, kad *galimybės* ir *būdo* atvejais atributo funkciją vertimuose dažniau perteikia junginiai su bendratimi (pvz., *būdas nusiraminti*), o originaliuose tekstuose – su kito daiktavardžio kilmininku (pvz., *bendravimo būdas*).

Kolokacijos sandara	OR kolokacijos	VE kolokacijos
dkt. + dkt.	<i>gyvenimo būdas</i> (48), <i>lygiavimo</i> ~ (14), <i>kodavimo</i> ~ (11), <i>(nu)rodymo</i> ~ (10), <i>gydymo</i> ~ (8), <i>mąstymo</i> ~ (7), <i>(pa)dalijimo</i> ~ (6), <i>įterpimo</i> ~ (5), <i>bendravimo</i> ~ (4), <i>valdymo</i> ~ (4), <i>rašymo</i> ~ (4), <i>perdavimo</i> ~ (4), <i>(iš) saugojimo</i> ~ (4), <i>(pa)rinkimo</i> ~ (4), <i>įsakymo būdu</i> (3), <i>finansavimo</i> ~ (3), <i>atsakymo</i> ~ (3), <i>taupymo</i> ~ (3), <i>vaizdavimo</i> ~ (2), <i>skaidymo</i> ~ (2), <i>žūklės</i> ~ (2), <i>išraiškos</i> ~ (2), <i>interpretavimo</i> ~ (2), <i>fotosintezės būdu</i> (2), <i>įtaka būdui</i> (2)	<i>gyvenimo būdas</i> (61), <i>daugybė</i> ~ (17), <i>vertinimo</i> ~ (13), <i>mąstymo</i> ~ (10), <i>gydymo</i> ~ (9), <i>paruošimo</i> ~ (5), <i>suvokimo</i> ~ (5), <i>įtaigos būdu</i> (4), <i>valdymo</i> ~ (4), <i>bendravimo</i> ~ (3), <i>pagalbos</i> ~ (3), <i>gamybos</i> ~ (3), <i>panaudojimo</i> ~ (2), <i>kalbėjimo</i> ~ (2), <i>matavimo</i> ~ (2), <i>įgyvendinimo</i> ~ (2)
vksm. + dkt.	Obj.: <i>ieškoti būdų</i> (14), <i>rasti</i> ~ (13), <i>pasirinkti</i> ~ (10), <i>nurodyti</i> ~ (3), <i>griebiasi</i> ~ (2), <i>naudojant</i> ~ (3), <i>aprašyti</i> ~ (2) Subj.: <i>būdas pa(si)renkamas</i> (5), ~ <i>naudojamas</i> (3), ~ <i>nurodomas</i> (3), ~ <i>taikomas</i> (2), ~ <i>ilustruojami</i> (2) Atr.: <i>būdas pakelti</i> (2), ~ <i>pašalinti</i> (2), ~ <i>kompensuoti</i> (2)	Obj.: <i>(su-/at-)rasti būdą</i> (34), <i>ieškoti būdų</i> (22), <i>taikyti</i> ~ (5), <i>sugalvoti</i> ~ (4), <i>pateikti</i> ~ (2) Subj.: <i>būdai aptariami</i> (2), ~ <i>taikomi</i> (2), Atr.: <i>būdas padėti</i> (6), ~ <i>nusiraminti</i> (6), ~ <i>sumažinti</i> (4), ~ <i>gauti</i> (4), <i>susidoroti</i> (4), ~ <i>išmokti</i> (4), ~ <i>pasiiekti</i> (4), ~ <i>auginti</i> (4), ~ <i>sutaupyti</i> (3), ~ <i>pradėti</i> (3), ~ <i>prasiblaškyti</i> (3), ~ <i>sulieknėti</i> (3), ~ <i>malšinti</i> (2), ~ <i>atsipalaiduoti</i> (2), ~ <i>išplėsti</i> (2)

10 lentelė. Daiktavardžio *būdas* kolokacijos OR ir VE mokslo populiarinimo patekstyniuose

Kaip matyti 10 lentelėje, *būdo* atveju kolokacijų su atributine bendratimi žymiai daugiau VE nei OR. Be to, kai kurios šios grupės kolokacijos reiškia tą patį kaip ir OR randamos daiktavardinės kolokacijos, tik originaliuose tekstuose vartojamos su daiktavardžiu (kaip 1 pavyzdyje), o vertimuose – su veiksmazodžiu (kaip 2 pavyzdyje):

(1) [...] *finansų ekspertai pirmiausia siūlo apsvarstyti saugiausią **taupymo būdą**.*

(2) *Maisto gaminimas namuose – puikus **būdas sutaupyti pinigų**.*

Kolokacijų su daiktavardžiu *galimybė*, kuriose atributą žymi bendratis, VE taip pat yra daugiau nei OR (OR – 10, VE – 13). Panašiai kaip ir *būdo* atveju, pastebėta pora junginių, kai tos pačios reikšmės kolokacija skirtingai reiškia OR (*galimybė pasinaudoti*) ir VE (*panaudojimo galimybė*). Bet, reikia pasakyti, kolokacijos semantiškai labai susijusios su tekstų turiniu, semantikos panašumų tarp OR ir VE maža.

Jau yra nustatyta, kad OR tekstuose dažniau vartojamas kilmininko linksnis (Vaičėnienė, Kovalevskaitė 2019, 225). Kadangi kilmininko linksniu dvižodėse daiktavardinėse kolokacijose reiškiamas atributas, nenuostabu, kad tokios sandaros kolokacijų OR yra daugiau. Tačiau tame pačiame tyrime dar paminėta, jog mokslo populiarinimo vertimų dalyje nustatyta statistiškai daugiau bendraties formų. Tiesa, ši išvada pateikta su išlygomis: galėjo būti suklysta automatiškai nustatant, ar forma yra bendratis, ar neveikiamosios rūšies dalyvis. Kadangi mūsų tyrime pastebėjome atvejų, kai to paties žanro VE dalyje dažnesni vksm. + dkt. junginiai su atributine bendratimi, tai gali būti svarbi informacija ieškant atsakymo, kodėl bendratis mokslo populiarinimo VE dažnesnė nei OR.

5 Išvados ir apibendrinimai

Remiantis tyrime analizuotais duomenimis galima daryti atsargią išvadą, kad kolokacijų sandaros skirtumų yra abiejų žanrų originaliojoje ir vertimų kalboje, tačiau šie skirtumai yra nevienodi: vienus galima būtų apibūdinti kaip gramatinius, kitus – kaip leksinius. Matyti tendencija, kad originaliojoje grožinių tekstų kalboje visų tirtų daiktavardžių atveju vartotos įvairesnės kolokacijos su būdvardžiais, kai kuriais atvejais – ir įvairesnės kolokacijos su veiksmazodžiais. Kai kurių daiktavardžių kolokacijos originaliojoje kalboje pasižymi leksiškai įvairesniais kolokatais, tačiau kolokacijų įvairovė priklauso ir nuo konkrečios tiriamojo daiktavardžio reikšmės. Pastebėta tendencija, kad grožiniams tekstams nebūdingi junginiai iš dviejų daiktavardžių ypač dažni mokslo populiarinimo tekstuose. Be to, analizuojant mokslo populiarinimo patekstyinių duomenis, išryškėjo, kad atributo funkciją vertimuose dažniau žymi bendratis, o originaliuose tekstuose – kito daiktavardžio kilmininkas.

Siekiant išsamesnio kolokacijų palyginimo, būtų tikslinga atsižvelgti į šio tyrimo ribotumus, iš kurių pirmiausia minėtinas pasirinktų daiktavardžių skaičius. Čia analizuotos tik 11 daiktavardžių dvižodės kolokacijos, o būtent tokius kolokacijų panašumus ir/

ar skirtumus, kokie buvo nustatyti, galėjo lemti konkrečių tiriamųjų žodžių dažnumas, junglumas, reikšmės: pavyzdžiui, *širdies* kolokacijų atveju sandaros skirtumai išryškėjo palyginus kolokacijas pagal tiriamojo žodžio reikšmę („organo“ reikšme kolokacijos įvairesnės vertimuose, o „jausmų“ – originaliuose tekstuose). Mokslo populiarinimo patekstinyje vertimo dalyje nustatyta dažnesnė atributo raiška junginiais su bendratimi, bet galbūt šią tendenciją lėmė būtent tokie analizei pasirinkti daiktavardžiai kaip *galimybė*, *būdas* (plg. *galimybė stebėti*, *būdas nustatyti*), kurių vartosenai tokios sandaros junginiai apskritai būdingi. Tad būtų tikslinga plėsti tyrimo apimtį, įtraukiant daugiau ir įvairesnių tiriamųjų žodžių, tikintis, kad taip bus galima tiksliau įvertinti originaliosios ir vertimų kalbos kolokacijų sandaros skirtumus.

Plečiant ir gilinant tyrimą svarbu naudoti ir dar vieną šaltinį – didelį bendrąjį vienakalbį lietuvių kalbos tekstyną. Kaip jau minėta, kolokacijos iš didelio tekstyno padėtų vertinant vertimuose pavartotų kolokacijų tipiskumą ir dažnumą – šiame tyrime, remiantis *DLKT* duomenimis, pastebėta viena gana reta *žvilgsnio* kolokacija vertimuose, tad būtų tikslinga pasinaudoti tokiais duomenimis analizuojant ir kitų žodžių junginius. Be to, reikia turėti omenyje, kad šiame tyrime naudotame tekстыne *ORVELIT* vertimų kalbą atspindi vertimai tik iš vienos – anglų – kalbos. Yra žinoma, kad tai, iš kurios kalbos verčiama, gali lemti vertimų skirtumus. Vadinasi, vertimai iš kitų kalbų galėtų pridėti dar vieną svarbų aspektą tokio pobūdžio tyrimuose ir leistų patikimiau nustatyti kolokacijų sandaros panašumus ir/ar skirtumus.

Autorių indėlis

Sabina Baltrūnaitė: metodologija, duomenų kuracija, rašymas – originalus tekstas, rašymas – peržiūra ir redagavimas, vaizdavimas.

Jolanta Kovalevskaitė: konceptualizavimas, metodologija, formali duomenų analizė, rašymas – originalus tekstas, rašymas – peržiūra ir redagavimas.

Santrumpų sąrašas

apl. – aplinkybinė funkcija, atr. – atributinė funkcija, bdv. – būdvardis, įv. – įvardis, dkt. – daiktavardis, obj. – objektinė funkcija, OR – originalioji kalba, prl. – prielinksnis, prv. – prieveiksmis, sktv. – skaitvardis, subj. – subjektinė funkcija, VE – vertimų kalba, vksm. – veiksmažodis

Duomenų šaltinis

ORVELIT Vienakalbis lyginamasis lietuvių kalbos tekstynas ORVELIT v3. Jurgita Vaičėnienė, Jolanta Kovalevskaitė, Loïc Boizou. 2020. Nuoroda į *CLARIN-LT* saugyklą: <http://hdl.handle.net/20.500.11821/40>.

Tekstyno analizės įranga

AntConc (Version 4.3.1). Anthony, Laurence. 2024. Waseda University. Prieiga internetu: <https://www.laurenceanthony.net/software/AntConc>. Žiūrėta: 2025 m. gegužės 29 d.

Literatūra

- Anthony, Laurence. 2023. *Common Statistics Used in Corpus Linguistics*. Prieiga internetu: https://www.laurenceanthony.net/resources/statistics/common_statistics_used_in_corpus_linguistics.pdf. Žiūrėta: 2025 m. gegužės 29 d.
- Baker, Mona. 1993. Corpus Linguistics and Translation Studies – Implications and Applications. *Text and Technology: In honour of John Sinclair*. Mona Baker, Gill Francis & Elena Tognini-Bonelli, eds. Amsterdam: John Benjamins. 233–250. <https://doi.org/10.1075/z.64.15bak?locatt=mode:legacy>
- Baker, Mona. 1996. Corpus-based translation studies: The challenges that lie ahead. *Terminology, LSP and Translation: Studies in language engineering in honour of Juan C. Sager*. Harold Somers, ed. Amsterdam: John Benjamins. 175–186. <https://doi.org/10.1075/btl.18.17bak?locatt=mode:legacy>
- Baker, Mona. 2011. *In other words: a coursebook on translation*. London: Routledge.
- Baroni, Marco, Silvia Bernardini. 2006. A New Approach to the Study of Translationese: Machine-learning the Difference between Original and Translated Text. *Literary and Linguistic Computing* 21 (3), 259–274. <https://doi.org/10.1093/lilc/fqi039>
- Bernardini, Silvia. 2007. Collocations in translated language: combining parallel, comparable and reference corpora. *Proceedings of the Corpus Linguistics Conference (CL2007)*. Birmingham: University of Birmingham. 1–16. <https://hdl.handle.net/11585/54057>
- Bielinskienė, Agnė, Jolanta Kovalevskaitė, Erika Rimkutė, Laura Vilkaitė. 2017. Kolokacijų ir frazeologizmų atpažinimo kriterijai. *Kalbų studijos* 31, 83–101. <http://dx.doi.org/10.5755/j01.sal.0.31.18710>
- Bielinskienė, Agnė, Jolanta Kovalevskaitė, Erika Rimkutė, Laura Vilkaitė-Lozdienė. 2019a. Lietuvių kalbos pastoviųjų junginių gramatinis variantiškumas. *Kalbų studijos* 34, 91–110. <http://dx.doi.org/10.5755/j01.sal.0.34.21214>
- Bielinskienė, Agnė, Loïc Boizou, Ieva Bumbulienė, Jolanta Kovalevskaitė, Tomas Krilavičius, Justina Mandravickaitė, Erika Rimkutė, Laura Vilkaitė-Lozdienė. 2019b. *Lietuvių kalbos kolokacijų žodynas*. Kaunas: Vytauto Didžiojo universitetas. <https://doi.org/10.7220/9786094673733>
- Bielinskienė, Agnė, Loïc Boizou, Ieva Bumbulienė, Jolanta Kovalevskaitė, Tomas Krilavičius, Justina Mandravickaitė, Erika Rimkutė, Jurgita Vaičenonienė, Laura Vilkaitė-Lozdienė, sud. 2022. *Lietuvių kalbos pastoviųjų žodžių junginių duomenų bazė*. Kaunas: Vytauto Didžiojo universiteto leidykla. <https://doi.org/10.7220/20.500.12259/240653>

- Boizou, Loïc, Ieva Bumbulienė, Jolanta Kovalevskaitė, Erika Rimkutė, Jurgita Vaičenonienė, sud. 2022: *Lietuvių kalbos arbiraliųjų kolokacijų žodynas*. Kaunas: Vytauto Didžiojo universitetas. <https://doi.org/10.7220/9786094675232>
- Boizou, Loïc, Jolanta Kovalevskaitė, Erika Rimkutė. 2015. Lietuvių kalbos dvižodžių junginių morfologinių ir sintaksinių ypatybių sąsajos. *Darbai ir dienos* 64, 115–131. <https://doi.org/10.7220/2335-8769.64.6>
- Brezina, Vaclav. 2018. *Statistics in Corpus Linguistics. A Practical Guide*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Chesterman, Andrew. 2004. Hypotheses about translation universals. *Claims, Changes and Challenges in Translation Studies*. Gyde Hansen, Kirsten Malmkjær & Daniel Gile, eds. Amsterdam: John Benjamins. 1–13.
- Dayrell, Carmen. 2008. Investigating the preference of translators for recurrent lexical patterns: A corpus-based study. *Trans-kom* 1 (1), 36–57.
- Drūlienė, Viltė. 2014. *Lietuvių kalbos apibendrinamieji daiktavardžiai: leksinė reikšmė ir pragmatinės funkcijos*. Humanitarinių mokslų daktaro disertacija. Kaunas: Vytauto Didžiojo universiteto leidykla.
- Feng, Haoda, Ineke Crezee, Lynn Grant. 2018. Form and meaning in collocations: a corpus-driven study on translation universals in Chinese-to-English business translation. *Perspectives. Studies in Translation Theory and Practice* 26 (5), 677–690. <https://doi.org/10.1080/0907676X.2018.1424222>
- Frankenberg-Garcia, Ana, Diana Santos. 2003. Introducing COMPARA, the Portuguese-English parallel translation corpus. *Corpora in Translation Education*. Federico Zanettin, Silvia Bernardini & Dominic Stewart, eds. Manchester: St. Jerome Publishing, 71–87. <https://doi.org/10.4324/9781315760162>
- Hareide, Lidun. 2019. Comparable parallel corpora. A critical review of current practices in corpus-based translation studies. *Parallel Corpora for Contrastive and Translation Studies. New Resources and Applications*. Irene Doval & María Teresa Sánchez Nieto, eds. Amsterdam: John Benjamins. 19–38. <https://doi.org/10.1075/scl.90.02har?locatt=mode:legacy>
- Jancaitė-Skarbalė, Laima. 2026. *Lietuvių kalbos dalyvių būdvardėjimas: kategorizacijos kriterijai tekstynų vartosenos pagrindu*. Humanitarinių mokslų daktaro disertacija. Kaunas: Vytauto Didžiojo universiteto leidykla.
- Jia, Juan, Muhammad Afzaal, Swaleha Bano Naqvi. 2022. Myth or reality? Some directions on translation universals in recent corpus based case studies. *Frontiers in Psychology* 13, 1–11. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.902400>
- Karaliūtė, Asta. 2010. *Statistiniai kolokacijų nustatymo metodai ir vertimo atitikmenys lygiagrečiajame grožinės literatūros tekстыne*. Magistro darbas. Kaunas: Vytauto Didžiojo universitetas.
- Kovalevskaitė, Jolanta. 2026. Kolokacijų panaudojimas iliustruojant žodžių vartoseną aiškinamuosiuose žodynuose. *Bendrinė kalba* 99 (priimta spausdinti).

- Kovalevskaitė, Jolanta, Erika Rimkutė, Jurgita Vaičenonienė. 2022a. *Lietuvių kalbos kolokacijos: vartojimas, mokymas(is) ir vertimas: mokomoji priemonė*. Kaunas: Vytauto Didžiojo universitetas. <https://doi.org/10.7220/9786094675249>
- Kovalevskaitė, Jolanta, Loïc Boizou, Ieva Bumbulienė, Erika Rimkutė, Jurgita Vaičenonienė. 2022b. Approaches and Resources for Lithuanian Collocation Research. *Baltic Journal of Modern Computing* 10 (3), 481–489. <https://doi.org/10.22364/bjmc.2022.10.3.20>
- Kovalevskaitė, Jolanta, Erika Rimkutė, Jurgita Vaičenonienė. 2021. Arbitraliųjų lietuvių kalbos kolokacijų nustatymas. *Bendrinė kalba* 94, 1–37. <https://doi.org/10.35321/bkalba.2021.94.06>
- Marcinkevičienė, Rūta. 2010. *Lietuvių kalbos kolokacijos*. Kaunas: Vytauto Didžiojo universitetas.
- Mauranen, Anna. 2004. Corpora, universals and interference. *Translation Universals. Do they Exist?* Anna Mauranen & Pekka Kujamki, eds. Amsterdam: John Benjamins. 65–82.
- Neumann, Stella, Silvia Hansen-Schirra. 2005. The CroCo Project: Cross-linguistic corpora for the investigation of explicitation in translations. Presentation, *Corpus Linguistics Conference, Birmingham, 14–17 July 2005*. Available at: https://fedora.clarin-d.uni-saarland.de/croco-gecco/croco/presentation_neumann_hansens-chirra.pdf. Žiūrėta: 2025 m. gegužės 29 d.
- Pastor, Gloria Corpas. 2017. Collocational constructions in translated Spanish: what corpora reveal. *Computational and corpus-based phraseology*. Ruslan Mitkov, ed. Cham: Springer. 29–40. https://doi.org/10.1007/978-3-319-69805-2_3
- Rimkutė, Erika, Agnė Bielinskienė, Jolanta Kovalevskaitė. 2012. *Lietuvių kalbos daiktavardinių frazių žodynas*. Kaunas: Vytauto Didžiojo universitetas. <https://sitti.vdu.lt/fraziu-zodynas/>.
- Rimkutė, Erika, Jolanta Kovalevskaitė, Vidas Daudaravičius. 2006. Daugiakalbių tekstynų naudojimas ir taikymas. *Darbai ir Dienos* 45, 41–62. <https://doi.org/10.7220/2335-8769.45.3>
- Skadiņa, Inguna, Andrejs Vasiļjevs, Raivis Skadiņš, Robert Gaizauskas, Dan Tufiş, Tatiana Gornostay. 2010. Analysis and Evaluation of Comparable Corpora for Under Resourced Areas of Machine Translation. *Proceedings of the 3rd Workshop on Building and Using Comparable Corpora (LREC 2010)*. Malta, 6–14.
- Stulpinaitė, Miglė, Jolita Horbačauskienė, Ramunė Kasperavičienė. 2016. Issues in Translation of Linguistic Collocations. *Kalbų studijos* 29, 31–41. <https://doi.org/10.5755/j01.sal.0.29.15056>
- Szudarski, Pavel. 2018. *Corpus linguistics for vocabulary: a guide for research*. London: Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315107769>
- Toury, Gideon. 1980. *In Search of a Theory of Translation*. Tel Aviv: Porter Institute for Poetics and Semiotics, Tel Aviv University.

- Trawiński, Beata, Susan Schlotthauer, Piotr Bański. 2020. CoMPaRS: Eine Sammlung von multilingualen Parallelsequenzen des Deutschen und anderer europäischer Sprachen. *Deutsch in Europa: Sprachpolitisch, grammatisch, methodisch*. Henning Lobin, Andreas Witt & Angelika Wöllstein, eds. Berlin, Boston: De Gruyter. 301–310. <https://doi.org/10.1515/9783110731514-016>
- Vaičenonienė, Jurgita. 2014. How relevant is the distinction between the original and translated texts in general corpora? *Proceedings of Human Language Technologies – The Baltic Perspective*. Andrius Utkas, Gintarė Grigonytė, Jurgita Kapociūtė-Dzikienė & Jurgita Vaičenonienė, eds. Amsterdam: IOS Press. 248–256. <https://doi.org/10.3233/978-1-61499-442-8-248>
- Vaičenonienė, Jurgita, Jolanta Kovalevskaitė. 2019. Lėksinės ir morfologinės vertimų kalbos ypatybės. *Darnioji daugiakalbystė* 14 (1), 208–235. <https://doi.org/10.2478/sm-2019-0010>
- Vaičenonienė, Jurgita, Jolanta Kovalevskaitė, Teresė Ringailienė. 2017. Tekstynais paremti vertimų kalbos tyrimai ir šaltiniai. *Kalbų studijos* 30, 42–56. <https://doi.org/10.5755/j01.sal.0.30.17693>
- Vaičenonienė, Jurgita. 2023. Besimokančiųjų vertimo studentų tekstynas MUST-LT: kolokacijų vertimo atvejo analizė. *Kalbų studijos* 42, 105–118. <https://doi.org/10.5755/j01.sal.1.42.33269>
- Vaičenonienė, Jurgita. 2024. Dviskaitos vertimo ypatumai: lyginamasis tekstynais grįstas tyrimas. *Darnioji daugiakalbystė* 24 (1), 257–278. <https://doi.org/10.2478/sm-2024-0010>
- Volansky, Vered, Noam Ordan, Shuly Wintner. 2015. On the features of translationese. *Digital Scholarship in the Humanities* 30 (1), 98–118. <https://doi.org/10.1093/llc/fqt031>
- Volungevičienė, Skaistė. 2013. *Kolokacijų vertimo problemos: gretinamoji vokiečių–lietuvių kalbų studija*. Humanitarinių mokslų daktaro disertacija. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla.
- Xiao, Richard. 2010. How different is translated Chinese from native Chinese? A corpus-based study of translation universals. *International Journal of Corpus Linguistics* 15 (1), 5–35. <https://doi.org/10.1075/ijcl.15.1.01xia>

Priedai

1 priedas. Tirtos skirtingos sandaros kolokacijos *ORVELIT* tekstyno grožinės literatūros OR ir VE patekstyniuose1.1 priedas. Daiktavardžio *jėga* skirtingos sandaros kolokacijos

Kolokacijos sandara	Reikšmė	OR kolokacijos	VE kolokacijos
bdv. + dkt.	„galia“	<i>paskutinės</i> ~ (4), <i>silpstančias</i> ~ (2), <i>slėpiningų</i> ~ (2), <i>stipresne</i> ~ (2)	<i>menkos</i> ~ (2), <i>paskutines</i> ~ (2), <i>galinga</i> ~ (2)
dkt. + dkt.	„galia“	<i>gamtos jėgos</i> (5), <i>blogio</i> ~ (2)	<i>darbo</i> ~ (7), <i>smūgio</i> ~ (3), <i>valios</i> ~ (2), <i>kūno</i> ~ (2)
vksm. + dkt.	„galia“	Subj.: <i>jėgos užplūdo</i> (2) Obj.: (<i>nebe</i>) <i>turėti jėgų</i> (26), <i>sukaupiti</i> ~ (7), <i>suteikti</i> ~ (5), <i>pajutau jėgą</i> (2), <i>atgauti jėgas</i> (2), <i>užteks</i> ~ (2) Atr.: <i>jėgos nešti</i> (2)	Obj.: (<i>su</i>) <i>kaupti jėgas</i> (10), <i>užteks</i> ~ (4), <i>atgauti</i> ~ (3), <i>įgyti</i> ~ (2), <i>taupyti</i> ~ (2), <i>atėmė</i> ~ (2), Atr.: <i>jėgos ištraukti</i> (2)
	„prievara“		Apl.: <i>jėga pasodino</i> (2)
įv. + dkt.		<i>visos</i> ~ (13), <i>kažkokia</i> ~ (6), <i>tokios</i> ~ (3)	<i>visas</i> ~ (17)
prl. + dkt.	„prievara“		<i>per jėgą</i> (3)

1.2 priedas. Daiktavardžio *širdis* skirtingos sandaros kolokacijos

Kolokacijos sandara	Reikšmė	OR kolokacijos	VE kolokacijos
bdv. + dkt.	„jausmai“	<i>geros širdies</i> (8), <i>ramia</i> ~ (4), <i>sudaužyta</i> ~ (3), <i>atvira</i> ~ (2), <i>pavargusi</i> ~ (2), <i>atlapa</i> ~ (2), <i>dosnios</i> ~ (2), <i>švarią</i> ~ (2), <i>skaudama</i> ~ (2) Apl.: <i>širdyje lengva</i> (2)	<i>skaudama širdimi</i> (2), <i>drebančia</i> ~ (2)
	„organas“		<i>plakanti</i> ~ (3)
dkt. + dkt.	„jausmai“	<i>motinos</i> ~ (3), <i>žmogaus širdyje</i> (3)	
	„organas“	~ <i>plakimo</i> (2)	~ <i>smūgis</i> (3), ~ <i>plakimas</i> (2), ~ <i>priepuolis</i> (2)

Kolokacijos sandara	Reikšmė	OR kolokacijos	VE kolokacijos
vksm. + dkt.	„organas“	Subj.: ~ <i>plaka</i> (6), ~ <i>daužėsi</i> (4)	Subj.: ~ <i>plakė</i> (14), ~ <i>daužėsi</i> (7), ~ <i>suspurdo</i> (4), ~ <i>sustojo</i> (2), ~ <i>dunksėjo</i> (2), ~ <i>stuksėjo</i> (2), ~ <i>trankėsi</i> (2)
	„poreikiai“	Subj.: ~ <i>geidžia</i> (12)	
	„jausmai“	Obj.: (<i>su</i>) <i>spaudė</i> ~ (16), <i>skaudėti</i> ~ (11), <i>užgulė</i> ~ (3), <i>sopa</i> ~ (2), (<i>su</i>) <i>gniauzti</i> ~ (4), <i>graužia</i> ~ (2), <i>užliejo</i> ~ (2)	Subj.: ~ <i>plyšta</i> (4), ~ <i>apmirė</i> (3), ~ <i>sušilo</i> (2), ~ <i>aprimo</i> (2) Obj.: <i>spaudė</i> ~ (4), <i>sudaužė</i> ~ (2), <i>suskaudo</i> ~ (2)
įv. + dkt.		<i>visa širdimi</i> (11), <i>pačioje</i> ~ (2)	<i>visa širdim(i)</i> (4)
prv. + dkt.	„jausmai“	<i>giliai širdyje</i> (2)	<i>giliai</i> ~ (6)

1.3 priedas. Daiktavardžio *protas* skirtingos sandaros kolokacijos

Kolokacijos sandara	OR kolokacijos	VE kolokacijos
bdv. + dkt.	<i>sveikas</i> ~ (49), <i>blaivus</i> ~ (9), <i>aptemęs</i> ~ (3), <i>didelio</i> ~ (3), <i>skvarbaus</i> ~ (2), <i>šviesaus</i> ~ (2), <i>pakrikusio</i> ~ (2)	<i>sveikas</i> ~ (15), <i>sutrikęs</i> ~ (3), <i>blaivaus</i> ~ (2), <i>aptemęs</i> ~ (2)
vksm. + dkt.	Subj.: <i>protas pasimaišė</i> (4) Obj.: <i>protu suvokė</i> (3), <i>netekti proto</i> (3), <i>sujaukti protą</i> (2), <i>temdyti</i> ~ (2)	Subj.: <i>protas užtemo</i> (2) Obj.: (<i>ne</i>) <i>užtekti</i> ~ (5)
dkt. + dkt.	~ <i>aptemimas</i> (3), ~ <i>sugebėjimai</i> (2)	
įv. + dkt.	<i>visu</i> ~ (3)	

1.4 priedas. Daiktavardžio *dėmesys* skirtingos sandaros kolokacijos

Kolokacijos sandara	Reikšmė	OR kolokacijos	VE kolokacijos
vksm. + dkt.	„domėjimasis“	Obj.: <i>kreipti dėmesį</i> (43), <i>patraukė</i> ~ (3)	Obj.: <i>kreipti dėmesį</i> (38), <i>patraukti</i> ~ (23), <i>su(si)laukė</i> ~ (5), <i>užvaldė</i> ~ (2), Subj.: ~ <i>nukrypo</i> (2)
	„susikaupimas“		Obj.: <i>skyrė</i> ~ (2)
dkt. + dkt.	„domėjimasis“		~ <i>centre</i> (8), <i>žiniasklaidos</i> ~ (2)
įv. + dkt.		<i>tas</i> ~ (2)	
bdv. + dkt.	„domėjimasis“	<i>verta</i> ~ (5), <i>rimto</i> ~ (2), <i>ypatingą</i> ~ (2)	

1.5 priedas. **Daiktavardžio *mintis* skirtingos sandaros kolokacijos**

Kolokacijos sandara	OR kolokacijos	VE kolokacijos
bdv. + dkt.	<i>gilio</i> ~ (4), <i>teisinga</i> ~ (4), <i>protinga</i> ~ (4), <i>įdomi</i> ~ (3), <i>beprotinga</i> ~ (3), <i>neblogo</i> ~ (3), <i>aiškesnė</i> ~ (2), <i>filosofinė</i> ~ (2), <i>niūrias</i> ~ (3), <i>liūdnų</i> ~ (3), <i>maištingos</i> ~ (2), <i>keisčiausios</i> ~ (2), <i>šventvagiškų</i> ~ (2), <i>slogių</i> ~ (2), <i>klaidingų</i> ~ (2), <i>prieštarinių</i> ~ (2), <i>vykusi</i> ~ (2)	<i>gera</i> ~ (11), <i>puiki</i> ~ (8), <i>(ne) bloga</i> ~ (7), <i>nuostabi</i> ~ (4), <i>negatyvių</i> ~ (4), <i>pagrindinė</i> ~ (3), <i>įkyrių</i> ~ (2), <i>malonios</i> ~ (2), <i>pozityvių</i> ~ (2), <i>naujų</i> ~ (2)
vksm. + dkt.	Subj.: ~ <i>(ne)kilo</i> (15), ~ <i>sukosi</i> (13), ~ <i>šovė</i> (10), ~ <i>dingtelėjo</i> (10), ~ <i>toptelėjo</i> (4), ~ <i>šmėkstelėjo</i> (4), ~ <i>ateina</i> (3), ~ <i>apniko</i> (3), ~ <i>kamuoja</i> (2), ~ <i>neapleidžia</i> (2), <i>smilktelėjo</i> ~ (2), <i>nusmelkė</i> ~ (2) Obj.: <i>nutraukė</i> ~ (7), <i>neturi</i> ~ (6), <i>nuvyti</i> ~ (5), <i>praskaidrino</i> ~ (3), <i>suprasti</i> ~ (3), <i>pakišo</i> ~ (2), <i>(nu)kreipti</i> ~ (4), <i>atsisakė</i> ~ (2), <i>atspėjusi</i> ~ (2), <i>bendrauti mintimis</i> (2) Apl.: <i>paskendęs mintyse</i> (6), ~ <i>nusišaipė</i> (4), ~ <i>šyptelėjo</i> (4), ~ <i>sukikeno</i> (3), ~ <i>raginu</i> (2), ~ <i>dėkojo</i> (2)	Subj.: ~ <i>dingtelėjo</i> (17), ~ <i>kilo</i> (12), ~ <i>šovė</i> (10), ~ <i>sukosi</i> (10), ~ <i>toptelėjo</i> (6), ~ <i>piršosi</i> (3), ~ <i>klajoja</i> (3), ~ <i>persmelkia</i> (2), ~ <i>nuklydo</i> (2), ~ <i>skriejo</i> (2), ~ <i>guodė</i> (2), ~ <i>šmėstelėjo</i> (2) Obj.: <i>(nu)vyti</i> ~ (10), <i>pakišo</i> ~ (4), <i>surikiuoti</i> ~ (3), <i>turi minčių</i> (3), <i>pasibaisėjau</i> ~ (2), <i>nukreiptų</i> ~ (2) Apl.: <i>paskendusi mintyse</i> (3), ~ <i>vadino</i> (3), ~ <i>melsdamasis</i> (2)
įv. + dkt.	<i>tokia</i> ~ (48), <i>ši</i> ~ (12), <i>visos</i> ~ (11), <i>ta</i> ~ (8), <i>visokios</i> ~ (2)	<i>tokia</i> ~ (22), <i>ta</i> ~ (17), <i>ši</i> ~ (11), <i>tam tikrų</i> ~ (2), <i>kiekvieną</i> ~ (2)
dkt. + prv.		~ <i>(kažkur) kitur</i> (5)
sktv. + dkt.	<i>vieną</i> ~ (5)	

1.6 priedas. **Daiktavardžio *žvilgsnis* skirtingos sandaros kolokacijos**

Kolokacijos sandara	OR kolokacijos	VE kolokacijos
bdv. + dkt.	<i>įremtas</i> ~ (6), <i>klausiantis</i> ~ (5), <i>skvarbus</i> ~ (4), <i>apsiblausęs</i> ~ (4), <i>įtarus</i> ~ (4), <i>smalsus</i> ~ (4), <i>atsidavusiu</i> ~ (3), <i>ilgu</i> ~ (3), <i>tyru</i> ~ (3), <i>piktu</i> ~ (3), <i>įsmeigtą</i> ~ (3), <i>variantis</i> ~ (2), <i>paklaikusi</i> ~ (2), <i>priekaištingą</i> ~ (2), <i>atidų</i> ~ (2), <i>abejingą</i> ~ (2), <i>gosliu</i> ~ (2), <i>mąsliu</i> ~ (2), <i>atbukusiu</i> ~ (2), <i>godžiu</i> ~ (2), <i>išsiblaškiusiu</i> ~ (2), <i>kerinčiu</i> ~ (2), <i>susirūpinusiu</i> ~ (2), <i>vidiniu</i> ~ (2), <i>atviru</i> ~ (2), <i>pavydžiu</i> ~ (2), <i>vienintelio</i> ~ (2), <i>nuožmus</i> ~ (2), <i>tuščią</i> ~ (2), <i>drėgnu</i> ~ (2)	<i>piktas</i> ~ (9), <i>įdėmus</i> ~ (5), <i>aštrų</i> ~ (4), <i>rūsčiu</i> ~ (4), <i>tuščiu</i> ~ (3), <i>drovus</i> ~ (2), <i>šelmiškas</i> ~ (2), <i>skvarbų</i> ~ (2), <i>įžūliu</i> ~ (2), <i>tūžmingu</i> ~ (2), <i>laukiniu</i> ~ (2), <i>įtariu</i> ~ (2), <i>ilgu</i> ~ (2)

Kolokacijos sandara	OR kolokacijos	VE kolokacijos
vksm. + dkt.	Subj.: ~ nusliuogė (2), ~ hipnotizavo (2), ~ apsiblausė (2), ~ išdavė (2), ~ užkliudė (2), ~ nukreiptas (2), žvilgsniai susidūrė (2), ~ susitiko (2), Obj.: žvilgsniu nužvelgti (6), ~ (nu)lydėti (6), patraukė žvilgsnį (4), mesti ~ (3), atremti ~ (3), išvydusi ~ (3), žvilgsniu paragino (3), ~ perliejo (2), ~ sudraskė (2), ~ žiūrino (2), nukreipti žvilgsnį (2), pagavusi ~ (2), pasekė ~ (2), pajuto ~ (2), atlaikyti ~ (2)	Subj.: ~ nuslydo (5), ~ nuklydo (2), ~ krypo (2), žvilgsniai susitiko (2) Obj.: žvilgsniu (per- /mu-) vėrė (7), pasiūsti žvilgsnį (7), (su-/pa-)gauti ~ (6), žvilgsniu nužvelgti (6), ~ varstyti (5), nukreipti žvilgsnį (5), vengti ~ (5), mesti ~ (3), pajusti ~ (2), pastebėjusi ~ (2), žvilgsniu perliejo (2), ~ apmeta (2)
sktv. + dkt.	vieno ~ (5)	
įv. + dkt.	tokiu ~ (7), tas ~ (5)	tokiu ~ (5), vieną žvilgsnių (3)
dkt. + dkt.	vyrų ~ (7), moterų ~ (2), bazilisko ~ (2), akių žvilgsnyje (2)	

2 priedas. Tirtos skirtingos sandaros kolokacijos *ORVELIT* tekstyno mokslo populiarinimo OR ir VE patekstyniuose

2.1 priedas. Daiktavardžio *darbas* skirtingos sandaros kolokacijos

Kolokacijos sandara	Reikšmė	OR kolokacijos	VE kolokacijos
vksm. + dkt.	„veikla“	Obj.: atlikti darbą (33), dirbti ~ (30), tęsti ~ (4)	Obj.: atlikti darbą (56), (nu)dirbti ~ (14), imtis darbo (4), įdėti ~ (4), pasiruošti darbui (2), pasirengti ~ (2), pabaigia ~ (2), planuoti ~ (2) Subj.: darbas atliktas (2)
	„pareigos“	Obj.: prarasti ~ (3), džiaugtis darbu (2), darbas patiko (2) Subj.: darbas siūlomas (3), ~ apmokamas (3)	Obj.: (susi-/pra-)rasti ~ (16), negauti ~ (2) Subj.: ~ patiko (2), darbai skiriasi (2)
	„vieta“	Apl.: pietauti darbe (2)	Apl.: nusnausti darbe (2)
	„veiklos vaisius“		Obj.: rašyti darbą (2)

Kolokacijos sandara	Reikšmė	OR kolokacijos	VE kolokacijos
bdv. + dkt.	„veikla“	<i>sunkus</i> ~ (12), <i>atliekamas</i> ~ (11), <i>pradėtus</i> ~ (3), <i>parengiamųjų</i> ~ (2), <i>paprastuose</i> ~ (2), <i>prevencinį</i> ~ (2), <i>kasdieniame</i> ~ (2), <i>nenormuotas</i> ~ (2)	<i>sunkus</i> ~ (20), <i>kontroliniai</i> ~ (18), <i>atliktas</i> ~ (17), <i>svarbiausi</i> ~ (3), <i>bendras</i> ~ (2), <i>varginantis</i> ~ (2), <i>efektyvesnis</i> ~ (2), <i>vertas</i> ~ (2), <i>didžiulį</i> ~ (4), <i>dideliems</i> ~ (2), <i>būtiniausius</i> ~ (2), <i>kasdienius</i> ~ (2)
	„pareigos“	<i>ideologiniam</i> ~ (4), <i>žurnalistinio</i> ~ (3), <i>siūlomo</i> ~ (3), <i>nuolatiniam</i> ~ (2), <i>dinamišką</i> ~ (2), <i>partinį</i> ~ (2), <i>paskutiniame</i> ~ (2), <i>valstybiniam</i> ~ (2)	<i>geras darbas</i> (23), <i>mokamas</i> ~ (8), <i>pakaitinis</i> ~ (2), <i>novatoriškas</i> ~ (2), <i>skirtinguose</i> ~ (2), <i>nuolatinį</i> ~ (3), <i>būsimam</i> ~ (3), <i>papildomus</i> ~ (2), <i>stabilų</i> ~ (2)
	„veiklos vaisius“	<i>diplominis</i> ~ (8)	<i>nuostabūs</i> ~ (2)
	„poelgis“	<i>geri darbai</i> (8), <i>blogi</i> ~ (2)	
dkt. + dkt. dkt. + dkt.	„veikla“	~ <i>kabinetas</i> (9), ~ <i>pobūdis</i> (8), ~ <i>įgūdžiai</i> (6), ~ <i>jėgos</i> (6), ~ <i>sąlygas</i> (5), ~ <i>saugos</i> (3), ~ <i>biržos</i> (3), ~ <i>atlikimą</i> (2), ~ <i>ministerijoje</i> (2), ~ <i>rinkoje</i> (2) <i>namų darbai</i> (4), <i>gedulo</i> ~ (3), <i>kandidato</i> ~ (3), <i>įmonės</i> ~ (2), <i>paruošimas darbui</i> (2)	~ <i>valandos</i> (41), ~ <i>tvarka</i> (29), ~ <i>diena</i> (26), ~ <i>jėga</i> (15), ~ <i>stalas</i> (9), ~ <i>savaitė</i> (8), ~ <i>reikalai</i> (5), ~ <i>krūvis</i> (4), ~ <i>etika</i> (3), ~ <i>apimtis</i> (3), ~ <i>kokybė</i> (3), ~ <i>vertinimas</i> (2) <i>namų</i> ~ (84), <i>mokinių</i> ~ (6), <i>buities</i> ~ (2)
	„pareigos“	~ <i>užmokestis</i> (29), ~ <i>patirtis</i> (28), ~ <i>sutartis</i> (20), ~ <i>santykiai</i> (14), ~ <i>vieta</i> (9), ~ <i>apmokėjimo</i> (6), ~ <i>stažą</i> (3), ~ <i>skelbimų</i> (3), ~ <i>atlygi</i> (2) <i>žurnalisto</i> ~ (4), <i>pavadootoja darbui</i> (3)	~ <i>vieta</i> (31), ~ <i>aprašymai</i> (5), ~ <i>užmokestis</i> (4), ~ <i>radimas</i> (3), ~ <i>gavimas</i> (3), ~ <i>paieškos</i> (3), ~ <i>pasiūlymas</i> (2) <i>atsidavimą darbui</i> (2), <i>karjera darbe</i> (2)
	„vieta“	<i>nemalonumai darbe</i> (2)	
	„veiklos vaisius“	<i>istorikų darbų</i> (3), <i>mokslininkų</i> ~ (2)	<i>rašto darbai</i> (4)
	„būdas“		<i>rankų darbo</i> (8)
įv. + dkt.		<i>šiam</i> ~ (8), <i>tokie</i> ~ (6), <i>visus</i> ~ (6), <i>tuos</i> ~ (4)	<i>visi</i> ~ (27)
sktv. + dkt.			<i>dviejuose</i> ~ (2)

2.2 priedas. **Daiktavardžio problema** skirtingos sandaros kolokacijos

Kolokacijos sandara	OR kolokacijos	VE kolokacijos
vksm. + dkt.	Obj.: (iš)spręsti ~ (94), <i>kelia problemų</i> (6), (ne)turėti ~ (8), <i>daugėja</i> ~ (2), <i>aptarti problemas</i> (2), <i>neigia</i> ~ (2), <i>pripažinti</i> ~ (2), <i>nesudaro</i> ~ (2) Subj.: <i>problema iškyla</i> (8), ~ <i>išspręsta</i> (8), ~ <i>atsiranda</i> (3), ~ <i>svarstoma</i> (2)	Obj.: (iš)spręsti ~ (162), (su) <i>kelti problemų</i> (35), <i>įveikti</i> ~ (8), <i>apibūdinti</i> ~ (7), <i>turėti</i> ~ (3), <i>aptarti</i> ~ (2), <i>suformuluoti</i> ~ (2), <i>suskaidyti</i> ~ (2), <i>nebeliktų</i> ~ (2), Subj.: ~ (iš)kyla (36), ~ <i>išspręsta</i> (24), ~ <i>išsispręs</i> (4), ~ <i>aptariamos</i> (2)
iv. + dkt.	<i>ši</i> ~ (27), <i>problema ta</i> (9), <i>visas</i> ~ (7), <i>kita</i> ~ (7), <i>jokių</i> ~ (5)	<i>ši</i> ~ (58), <i>tokia</i> ~ (15), <i>problema (yra) ta</i> (29), <i>visas</i> ~ (14), <i>jokių</i> ~ (13)
bdv. + dkt.	<i>didelė</i> ~ (15), <i>socialinių</i> ~ (14), <i>psichologinės</i> ~ (12), <i>aktuali</i> ~ (11), <i>kylančias</i> ~ (6), <i>pagrindinė</i> ~ (4), <i>etinės</i> ~ (4), <i>finansinių</i> ~ (4), <i>rimta</i> ~ (3), <i>ekologinių</i> ~ (3), <i>akivaizdi</i> ~ (3), <i>esminė</i> ~ (3), <i>neišsprendžiamų</i> ~ (2), <i>paveldosauginių</i> ~ (2), <i>tarpasmeninių</i> ~ (2), <i>globalia</i> ~ (2), <i>politine</i> ~ (2), <i>emocinės</i> ~ (2), <i>vidinės</i> ~ (2), <i>somatinių</i> ~ (2), <i>nemažų</i> ~ (2)	(iš)kilusi ~ (20), <i>didelė</i> ~ (12), <i>psichologinių</i> ~ (10), <i>rimta</i> ~ (6), <i>emocinių</i> ~ (6), <i>įvairios</i> ~ (5), <i>vedybinių</i> ~ (2), <i>opia</i> ~ (2), <i>ilgalaikės</i> ~ (2), <i>ypatingos</i> ~ (2), <i>kasdienės</i> ~ (2), <i>aktuali</i> ~ (2)
dkt. + dkt.	<i>problemų sprendimas</i> (16), ~ <i>šeimoje</i> (3), ~ <i>mastą</i> (2)	<i>problemų sprendimas</i> (57), ~ <i>priežastis</i> (3)
dkt. + dkt.	<i>saugumo</i> ~ (7), <i>elgesio</i> ~ (5), <i>daugybę</i> ~ (4), <i>daugelio</i> ~ (3), <i>daugumą</i> ~ (2), <i>sveikatos</i> ~ (4), <i>bendravimo</i> ~ (4), <i>mokymosi</i> ~ (3), <i>lošimo</i> ~ (3), <i>vaikų</i> ~ (3), <i>priklausomybių</i> ~ (2)	<i>elgesio</i> ~ (28), <i>blogio</i> ~ (13), <i>miego</i> ~ (5), <i>universalijų</i> ~ (2), <i>adaptacijos</i> ~ (2)

2.3 priedas. **Daiktavardžio *galimybė* skirtingos sandaros kolokacijos**

Kolokacijos sandara	Reikšmė	OR kolokacijos	VE kolokacijos
vksm. + dkt.	„tikimybė“	Subj.: ~ numatyta (3) Obj.: neatmetė ~ (3)	Obj.: (ne)atmesti ~ (6)
	„sąlygos“	Subj.: ~ atsirado (10), ~ suteikiama (8), ~ ribotos (9), ~ atsiveria (4), ~ sudaroma (2), ~ tiriamos (2) Obj.: (su)teikti ~ (41), (ne)turėti ~ (18), atverti ~ (10), (pasi)naudoti/naudotis ~ (6), nesant galimybės/esant galimybei (4), atsiradus ~ (3), riboti ~ (2), pagerino ~ (2), svarstė ~ (2) Atr.: galimybės kurti (7), ~ keisti (5), ~ bendrauti (4), ~ stebėti (3), ~ užtikrinti (3), ~ perimti (2), ~ rezervuoti (2), ~ užsimiršti (2), ~ pasikalbėti (2), ~ kaupti (2)	Subj.: ~ suteikiama (13), ~ (ne)ribotos (4) Obj.: suteikti ~ (72), (ne)turėti ~ (12), pasinaudoti ~ (9), duoti ~ (3), svarstyti ~ (2), Atr.: galimybė (pasi)rinkti/rinktis (18), ~ laimėti (7), ~ pasiskusti (5), ~ pažvelgti (5), ~ išsakyti (4), ~ pajusti (4), ~ išlaikyti (3), ~ pasinaudoti (3), ~ stebėti (3), ~ padidinti (2), ~ ištyrinėti (2), ~ parodyti (2), ~ pamiegoti (2)
	„išgalės“	Subj.: ~ didėja (3) Obj.: įvertinti ~ (6)	Obj.: atskleisti ~ (4), realizuoti ~ (2), įvertinkite ~ (2)
dkt. + dkt. dkt. + dkt.	„sąlygos“	galimybių įvertinimą (3) paieškos ~ (10), eksporto ~ (7), bendravimo ~ (4), įmonės ~ (3), panaudojimo ~ (3), laisvės ~ (2), tobulėjimo ~ (2), užsakymo ~ (2)	reprodukcijos ~ (10), prisitaikymo ~ (2), išgyvenimo ~ (2), sukilimo ~ (2)
bdv. + dkt.	„sąlygos“	naujos ~ (24), finansinės ~ (9), techninės ~ (9), technologinės ~ (4), didesnės ~ (3), didžiulės ~ (2), teorinė ~ (2), patraukli ~ (2), milžiniškos ~ (2), didėjančios ~ (2), vienodomis ~ (2)	didesnė ~ (12), vienintelė ~ (5), prastesnės ~ (2), naujas ~ (2), lygias ~ (2), blogiausia ~ (2), beribės ~ (2), praleista ~ (2), reali ~ (2), prieinama ~ (2), suteiktą ~ (2)
	„išgalės“	vidutinių ~ (2)	vidinės ~ (2)
sktv. + dkt.	„sąlygos“		antrą galimybę (5)
įv. + dkt.		jokios ~ (4), tokia ~ (6)	tokia galimybė (13), visomis ~ (4)
prv. + dkt.	„sąlygos“		daugiau galimybių (21), mažai ~ (5)

2.4 priedas. Daiktavardžio *klausimas* skirtingos sandaros kolokacijos

Kolokacijos sandara	Reikšmė	OR kolokacijos	VE kolokacijos
vksm. + dkt.	„kreipimasis“	Subj.: ~ (iš-/nebe-)kyla (32), ~ užduodami (3), ~ keliamas (2), ~ pateikiami (2) Obj.: užduoti ~ (14), (iš) kelti ~ (14)	Subj.: ~ kyla (28), ~ pateikti (8), ~ užduotas (5), ~ skatina (4), ~ peršasi (2) Obj.: užduoti ~ (29), pateikti ~ (8), kelti ~ (7), uždavinėti ~ (2), išgirdus ~ (2)
	„problema“	Subj.: ~ (iš)sprendžiamas (24), ~ lieka (5), ~ svarstytas (2), ~ aptarti (2) Obj.: (iš)spręsti ~ (50), domėjosi klausimais (2), patarti ~ (2), diskutuoti ~ (2)	Subj.: ~ svarstomi (2), ~ intrigavo (2) Obj.: spręsti ~ (7), aptarti ~ (2), atrinkti ~ (2)
dkt. + dkt.	„kreipimasis“	~ kandidatams (6), ~ sąrašą (3) interviu klausimai (7)	klausimų sąrašas (3), ~ lygis (3) daugybė ~ (3), begalę ~ (2)
dkt. + dkt.	„problema“	išlaikymo ~ (10), priėmimo ~ (9), laiko ~ (6), teisės klausimais (6), patarėjas ~ (6), poziciją ~ (3), nuomonę ~ (3), pažiūras ~ (2), ginčo ~ (2)	klausimo analizei (2) nuomonė ~ (5), medicinos klausimais (4), patarėjai ~ (2)
įv. + dkt.		šis ~ (71), kitus ~ (6), visais ~ (17), tokie ~ (6),	šis ~ (75), toks ~ (35), keletą ~ (10), jokių ~ (9), visais ~ (3)
bdv. + dkt.	„kreipimasis“	užduodami ~ (5), iškilusius ~ (2), pateiktus ~ (2)	užduodami ~ (9), pateiktus ~ (5), (iš)keltus ~ (4), kilęs ~ (4)
	„problema“	svarbus ~ (13), esminis ~ (8), paprastas ~ (6), rūpimas ~ (4), vieši ~ (4), aktualus ~ (4), sudėtingų ~ (3), įvairiais ~ (3), panašūs ~ (3), susijusius ~ (3), filosofinius ~ (2), nepatogius ~ (2), pagrindiniais ~ (2), etiniai ~ (2), neišsprendžiamą ~ (2)	svarbus ~ (17), geras ~ (7), įdomus ~ (4), filosofinis ~ (3), keblus ~ (4), galimas ~ (2), esminius ~ (5), rūpimas ~ (5), nagrinėjamas ~ (4), mokslinis ~ (3), nemalonių ~ (2), etiniais ~ (2), minėtu ~ (2)

2.5 priedas. **Daiktavardžio būdas skirtingos sandaros kolokacijos**

Kolokacijos sandara	Reikšmė	OR kolokacijos	VE kolokacijos
vksm. + dkt.	„rūšis“	Obj.: <i>ieškoti būdų</i> (14), <i>rasti</i> ~ (13), <i>pasirinkti</i> ~ (10), <i>nurodyti</i> ~ (3), <i>griebiasi</i> ~ (2), <i>naudojant</i> ~ (3), <i>aprašyti</i> ~ (2) Subj.: <i>būdas pa(si)renkamas</i> (5), ~ <i>naudojamas</i> (3), ~ <i>nurodomas</i> (3), ~ <i>taikomas</i> (2), ~ <i>ilustruojami</i> (2) Atr.: <i>būdas pakelti</i> (2), ~ <i>pašalinti</i> (2), ~ <i>kompensuoti</i> (2)	Obj.: <i>(su/-at-)rasti būdą</i> (34), <i>ieškoti būdų</i> (22), <i>taikyti</i> ~ (5), <i>sugalvoti</i> ~ (4), <i>pateikti</i> ~ (2) Subj.: <i>būdai aptariami</i> (2), ~ <i>taikomi</i> (2), Atr.: <i>būdas padėti</i> (6), ~ <i>nusiraminti</i> (6), ~ <i>sumažinti</i> (4), ~ <i>gauti</i> (4), ~ <i>susidoroti</i> (4), ~ <i>išmokti</i> (4), ~ <i>pasiekti</i> (4), ~ <i>auginti</i> (4), ~ <i>sutaupyti</i> (3), ~ <i>pradėti</i> (3), ~ <i>prasiblaškyti</i> (3), ~ <i>sulieknėti</i> (3), ~ <i>malšinti</i> (2), ~ <i>atsipalaiduoti</i> (2), ~ <i>išplėsti</i> (2)
dkt. + dkt.	„rūšis“	<i>gyvenimo būdas</i> (48), <i>lygiavimo</i> ~ (14), <i>kodavimo</i> ~ (11), <i>(nu)rodymo</i> ~ (10), <i>gydymo</i> ~ (8), <i>mąstymo</i> ~ (7), <i>(pa)dalijimo</i> ~ (6), <i>įterpimo</i> ~ (5), <i>bendravimo</i> ~ (4), <i>valdymo</i> ~ (4), <i>rašymo</i> ~ (4), <i>perdavimo</i> ~ (4), <i>(iš) saugojimo</i> ~ (4), <i>(pa) rinkimo</i> ~ (4), <i>įsakymo būdu</i> (3), <i>finansavimo būdas</i> (3), <i>atsisakymo</i> ~ (3), <i>taupymo</i> ~ (3), <i>vaizdavimo</i> ~ (2), <i>skaidymo</i> ~ (2), <i>žūklės</i> ~ (2), <i>išraiškos</i> ~ (2), <i>interpretavimo</i> ~ (2), <i>fotosintezės būdu</i> (2), <i>įtaka būdui</i> (2)	<i>gyvenimo būdas</i> (61), <i>daugybė</i> ~ (17), <i>vertinimo</i> ~ (13), <i>mąstymo</i> ~ (10), <i>gydymo</i> ~ (9), <i>paruošimo</i> ~ (5), <i>suvokimo</i> ~ (5), <i>įtaigos būdu</i> (4), <i>valdymo</i> ~ (4), <i>bendravimo</i> ~ (3), <i>pagalbos</i> ~ (3), <i>gamybos</i> ~ (3), <i>panaudojimo</i> ~ (2), <i>kalbėjimo</i> ~ (2), <i>matavimo</i> ~ (2), <i>įgyvendinimo</i> ~ (2)

Kolokacijos sandara	Reikšmė	OR kolokacijos	VE kolokacijos
bdv. + dkt.	„rūšis“	<i>įvairūs ~ (22), nauji ~ (16), vienintelis ~ (14), galimi ~ (10), geriausias ~ (9), hidrodinaminis ~ (6), elektroninis ~ (5), aprašytas ~ (5), (ne)įprastas ~ (4), dirbtinis ~ (3), pramoninis ~ (3), priimtinis ~ (3), lengviausias ~ (3), patogus ~ (3), paprasčiausias ~ (3), tipinis ~ (2), pigiausias ~ (2), efektyviausias ~ (2), populiariausi ~ (2), specialūs ~ (2), universalūs ~ (2), skirtingais ~ (2), mistiniu ~ (2), suprantamu ~ (2)</i>	<i>geras ~ (52), įvairūs ~ (48), vienintelis ~ (43), naujas ~ (14), veiksmingas ~ (14), paprastas ~ (13), puikus ~ (10), greitas ~ (9), skirtingi ~ (9), alternatyviais ~ (9), patogus ~ (8), patikimas ~ (8), efektyvūs ~ (6), stebuklingu ~ (4), lengviausias ~ (4), naudingas ~ (4), (ne)teisingi ~ (4), veiksmingi ~ (4), galimų ~ (4), panašiu ~ (3), lėtu ~ (3), nesuskaiciuojamais ~ (3), patikrintu ~ (2), priimtinausiu ~ (2), lytiniu ~ (2), populiariu ~ (2), unikalus ~ (2), savitas ~ (2), švelnusis ~ (2), įprasčiausi ~ (2), kraštutiniai ~ (2), konkrečius ~ (2), tiesiausių ~ (2)</i>
	„charakteris“	<i>neramaus ~ (2), uždaro ~ (2)</i>	<i>ūmaus ~ (3)</i>
prv. + dkt.	„rūšis“		<i>daug būdų (14)</i>
įv. + dkt.		<i>toks būdas (98), jokių ~ (28), šis ~ (27), kitas ~ (22), kitoks ~ (15), visais ~ (6), visokiais ~ (3), keliais ~ (3), kažkokiu ~ (3)</i>	<i>tokiu būdu (118), jokių ~ (26), keletas ~ (16), kažkokiu ~ (12), kitu ~ (12), šis ~ (8), visais ~ (3), kitoku ~ (2)</i>
sktv. + dkt.	„rūšis“	<i>du ~ (10), vienas ~ (5), trys ~ (5), antrasis ~ (5)</i>	